

~~338.5 (471), 1917~~

338.43
(480) K

Kulutuskeskusten elintarvelautakuntain edustajakokous

Helsingissä *Vanhalla Ylioppilastalolla* lokakuun 29 ja 30 päivänä 1917 alkaen edellisenä päivänä kl. 11 a. p.

Ohjelman kohdissa 3 ja 4 mainitut esitelmät pidetään *Uudella Ylioppilastalolla* maanantaina lokakuun 29 p. kl 6 i. p.

OHJELMA

1. *Kokouksen avaa* Kuntainvälisen Elintarve-toimikunnan puheenjohtaja W. A. Lavonius.

Esitelmiä:

2. Katsaus Kuntainvälisen Elintarvetoimikunnan toimintaan 12. III—29. X. 1917. Esittää toimikunnan sihteeri Martti Kovero.

3. Elintarvepolitiikan suuntaviivoja ja taloudellisia periaatteita. Esittää W. A. Lavonius.

4. Elintarvepolitiikan vaikutus maamme vas-
taiseen kilpailukykyyn. Esittää Henrik Ramsay.

5. Elintarvekorttien väärinkäyttäminen ja sen
selville saaminen. Esittää Y. Heikel.

Keskustelukysymyksiä:

6. Leipäviljan kulutuksen järjestely.

7. Leipäviljan hankkiminen kulutuskeskuksiin.

8. Karjataloutemme nykyinen tila sekä voi-
ja maitokaupan järjestäminen.

9. Karjakannan säästäminen ja lihan kulu-
tuksen järjestäminen.

Työväenliikkeen kirjasto

200104097 varasto
338.43(480) K KULUTUSKESKUSIEN
Kulutuskeskusten elintarvelautakuntain e

18493

10. Perunain hankinta kulutuskeskuksiin ja jakaminen niiden asukasten kesken.

11. Suurten paloöljy-varastojen takavarikointi ja käyttö.

12. Elintarvesäädösten noudattaminen.

13. Elintarpeiden tuotannon edistäminen sekä yhteiskunnallisen järjestyksen ja lain kunnioituksen säilyttäminen.

14. Teollisuustuotteiden myynnin ja niiden hintain järjestäminen.

Kuntainvälinen yhteistoiminta elintarvealalla:

15. Kuntainvälisen Elintarvevaltuuston ja -toimikunnan työn jatkaminen.

16. Menoarvio vuodeksi 1918.

17. Toimikunnan asettaminen valmistamaan vaaleja.

18. Elintarvevaltuuston valitseminen.

19. Elintarvetoimikunnan valitseminen.

20. Tilintarkastajain valitseminen.

Käynti Helsingin Elintarvekanslioissa.

TYÖJÄRJESTYS

Maanantaina lokakuun 29 p:nä

kl. 11—3 Ohjelmakohdat 1, 2, 6, 7 ja 5

» 3—4 Käynti Elintarvekanslioissa.

» 4—6 Päivällisaika

» 6—8 *Uudella Ylioppilastalolla.* Ohjelmakohdat 3 ja 4.

Tiistaina lokakuun 30 p:nä

kl. 9—12 Ohjelmakohdat 17, 8—10

» 12—1 Aamiaisaika

» 1—4 Ohjelmakohdat 11—14

» 4—6 » 15, 16, 18, 19, ja 20.

Leipäviljan kulutuksen järjestely.

Syyskuun 17 p:nä tänä vuonna jätti Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta Senaatin Kamari-toimituskunnan Elintarveosastolle seuraavan esityksen:

Kesällä vallinneiden epäsuotuisten sääsuhteiden vuoksi on maassamme ilmeisesti saatu tavalista huonompi viljasato. Tämän ohessa ovat toiveet saada viljaa Venäjältä ainakin tähän asti jääneet kokonaan täyttymättä. Viljakysymys on siis alkaaneena kulutuskautena muodostunut paljon vaikeammaksi kuin miltä se näytti vielä pari kuukautta takaperin, jolloin sen järjestämistä ryhdyttiin suunnittelemaan. Kun tuontimahdollisuudet Venäjältä edelleenkin ovat pidettävät aivan epävarmoina, ja kun myöskin on epätietoista, onnistutaanko Amerikasta ostettu vilja-kaan saada kuljetusvaikeuksien vuoksi maahan tuoduksi, täytynee ainakin toistaiseksi lähteä siitä edellytyksestä, että me viljantarpeemme tyydyttämisessä olemme pakotetut turvautumaan yksinomaan oman maan satoon. Tämän vuoksi näyttää olevan välttämätöntä muuttaa vastaavasti viljan kulutuksen järjestämisestä annettuja määräyksiä.

Viljankulutuksen järjestämisestä nyt alkaneena kulutuskautena on Senaatti määrännyt ensinnäkin, että ne taloudet, joilla on riittävästi omia vilja-

varoja, saavat muodostaa n. s. omavaraistalouksia pidättämällä 10 kg henkeä kohti kuukaudessa ja saa tällaisiin omavaraistalouksiin liittyä myöskin vieraita talouksia, jos ne vain sijaitsevat saman maatilan alueella. Muita talouksia varten annetaan sitten valtion leipäkortteja ja oikeuttavat nämä saamaan 200 grammaa henkeä kohti päivässä. Henkilöille, jotka tekevät raskasta ruumiillista työtä, voivat elintarvelautakunnat kuitenkin myöntää 100 gramman päiväannoksiin oikeuttavia lisäleipäkortteja, niin että tällaisten henkilöiden päiväannos nousee 300 grammaan tai poikkeustapauksissa korkeintaan 400 grammaan. Lisäleipäkortteja annetaan vain raskaan työn teki- jälle itselleen, mutta ei hänen perheensä jäsenille, eikä elintarvelautakunnan alueellaan myöntämä luku näitä kortteja saa olla suurempi kuin kolmas osa tavallisten korttien luvusta.

Jos näiden perusteiden mukaan lasketaan kansamme syömäviljantarve, edellyttäen että koko maanviljelysväestö muodostuisi omavaraistalouksiksi, saadaan tuloksiksi:

maanviljelysväest. 2.300.000 henk. à

120 kg 276,0 milj. kg

tilatonta väest. 650.000 henk. à 73 kg 47,4 » »

lisäksi $\frac{1}{3}$ lisäkortteja à 36,5 kg 7,9 » »

kaupunkil. väest. 550.000 henk. à

73 kg 40,1 » »

lisäksi $\frac{1}{3}$ lisäkortteja à 36,5 kg 6,6 » »

Yhteensä 378,0 milj. kg

Mitä taasen viljasatoon tulee, ei siitä vielä ole tilastoa olemassa, mutta jos oletamme, että se ei tule olemaan huonompi kuin pienin sato viitenä

viime vuona, saamme seuraavan laskelman osotamaan käytettävänä olevaa syömäviljasatoa, edellyttäen että nykyisten määräysten lisäksi puolet kaurasadostakin pidätetään ihmisravinnoksi:

ruis	238,8	milj. kg
ohra	104,4	» »
vehnä	3,8	» »
puolet kaurasta	167,1	» »
sekavilja	13,0	» »
	<hr/>	
	527,1	milj. kg

Tästä satomäärästä on kuitenkin vähennettävä kylvöjä varten varattavat siemenet ja jauhatus-tappio. Laskemalla siementarpeen ja jauhatus-tappion senaatin määräämien suhdelukujen mukaan jääpi yllämainitusta satomäärästä kulutukseen käytettäväksi vain:

ruisjauhoja	187,0	milj. kg
ohrajauhoja	59,0	» »
vehnäjäuhoja	3,0	» »
kaurajauhoja	65,0	» »
sekaviljajauhoja	8,0	» »
	<hr/>	
	Yhteensä	322,0 milj. kg

Vajaus on siis 56 milj. kg.

Huomioon on sitäpaitsi otettava, että vuoden viljasadosta on osa jo käytetty äsken päättyneenä kulutuskautena sekä siemen- että syömävilja-varastoissa olleen vajauksen peittämiseen. Kun tämä vajaus kaikkiaan nousi noin 17,5 miljoonaan kiloon, ja siitä vain noin 3 miljoonaa kiloa tuli täytetyksi tuontiviljalla, on siis nyt käytettävänä

olevat syömäviljavarastot laskettavat suunnilleen 14,5 miljoonaa kiloa pienemmiksi kuin edellä on esitetty.

Kaiken kaikkiaan on näin muodoin ylläesitettyjen laskelmien mukaan syömäviljavarastoissamme nyt alkaneena kulutuskautena suunnilleen 71 miljoonan kilon vaje.

Jotta saataisiin syömäviljan kulutus edes jossain määrin vastaamaan käytettävänä olevia varastoja saapi Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta ensinnäkin kunnioittavimmin ehdottaa,

että kaurasato takavarikoidaan ja siitä, sittenkun on vähennetty siementarve, sallitaan eläinten rehuksi käyttää korkeintaan niin paljon, että ainakin puolet jää ihmisravinnoksi.

Tämän lisäksi katsoo toimikunta välttämättömäksi, että Senaatin myöntämiä annosmääriä supistetaan ensi marraskuun 3 päivästä alkaen, jolloin uudet leipäkortit jaetaan. Toimikunnan enemmistön mielestä olisi kyseessäoleva annosmäärän supistaminen tehtävä siten,

että omavaraistalouksien sallittaisiin pidättää syömäviljavarastoja vain 8 kiloa henkeä kohti kuussa eli 20 % vähemmän kuin nykyään on säädetty;

että valtion leipäkorttien päiväannokset määrättäisiin 150 grammaksi jauhoja eli 25 % pienemmäksi kuin nykyään; sekä

että lisäleipäkorteilla annettava määrä samassa suhteessa supistettaisiin.

Lisäleipäkorttien annoksia vähennettäessä olisi teknillisistä syistä jauho- ja leipälippujen arvo pysytettävä 50 grammana ja tapahtuisi supistus niin ollen paraiten siten, että kukin lisäleipäkortti tulisi oikeuttamaan 50 gramman päiväannokseen, mutta että elintarvelautakunnat saisivat antaa niitä poikkeustapauksissa kolmekin kp:letta vastaten yhteensä 150 gramman lisäännosta nykyisen korkeimman 200 gramman annoksen asemesta. Suurinta lisäännosta olisi kuitenkin annettava vain sellaisille ulkoilmassa raskasta ruumiillista työtä tekeville, joita työssäolo estää koko päivänä kotona syömästä tai muuten saamasta keittoruokaa. Se kokonaismäärä, jonka kukin elintarvelautakunta saisi lisäleipäkorteilla myöntää, olisi edelleenkin supistettava $\frac{1}{6}$ -osaksi peruskorteilla kulutettavasta määrästä, siten että näiden entistä pienempien lisäkorttien luku saisi olla korkeintaan puolet paikkakunnalla jaettujen peruskorttien luvusta.

Edelläesitettyjen ehdotusten mukaan tulisi syömäviljan kulutus vähentymään:

omavaraistaloudet à 2 kg 10½ kuuk.	48,3	milj.	kg
tavalliset leipäkortit à 50 gr p. 10½			
kuukautena	18,9	»	»
lisäleipäkortit $\frac{1}{6}$ osa edellisestä	3,1	»	»
	<hr/>		
	70,3	milj.	kg

Vähentämällä annokset ehdotetulla tavalla tulisivat siis käytettävänä olevat syömäviljavarastot suunnilleen riittämään kulutukseen.

Kulutettava määrä taas olisi henkeä ja päivää kohti, pienetkin lapset mukaan lukien, omavaraistalouksissa 266 grammaa ja korttitalouksissa

150 grammaa. Jälkimäinen määrä saattaisi lisäkorttien perusteella esim. 4-henkisessä perheessä nousta 175 grammaan tai poikkeustapauksissa, jos elintarvelautakunta myöntää raskaan työn vuoksi perheenisälle 150 gramman ja perheenäidille 50 gramman lisäkortin, keskimäärin kaikille perheen jäsenille 200 grammaan päivässä. Nämä annokset ovat meidän ilmanalassamme puutteen vallitessa muihinkin elintarpeisiin nähden tuiki pienet, mutta muulla keinoin näyttää tuskin olevan mahdollista välttää sitä, että suuri osa kansaa joutuu eräillä paikkakunnilla nyt jo alkavan nälän valtaan.

Kun valtio on saanut käytettäväkseen korttien varaan jäävien talouksienkin turvaamiseen tarpeellisen viljamäärän, olisi mahdollinen ylijäämä muista maista ostettujen viljalähetysten ehkä saapuessa jaettava omavaraistalouksillekin ja kaikkien annoksia siten tasaisesti koroitettava. Katsoen siihen, että valtion muualta ostama vilja suurimmaksi osaksi lienee vehnää, saisi täten maanviljelysväestö tätä arvokkaampaakin viljalajia kulutettavakseen, jotavastoin se nykyisten järjestelyjen mukaan ilmeisesti — jos sitä saadaan — kuuluisi valtion korttijärjestelmän ylläpitämiseen.

Tähän enemmistön ehdotukseen eivät toimikunnan jäsenet Somersalo ja v. Knorring ole kuitenkaan yhtyneet mitä tulee omavaraistalouksien annoksien vähentämiseen. Sen sijaan on kyllä heidänkin mielestään leipäkorttien ja lisäleipäkorttien annosmäärät supistettavat ylläesitetyllä tavalla.

Paitsi sitä että toimikunnan enemmistö katsoo välttämättömäksi omavaraistalouksien annos-

määrien supistamisen, on toimikunnan mielestä myös ehdottomasti tarpeen, että omavaraistalouksien ei anneta pidättää kyseessä olevia 8 kiloa kokonaan varsinaisena syömäviljana (vehninä, rukiina tai ohrina), vaan olisi määrättävä,

että mainitusta 8 kilosta tulee 2 kiloa olla kauroja ja vain loput 6 kiloa saa olla vehniä, rukiita ja ohria.

Ellei näin menetellä joutuu valtio korttejaan vastaan annettavaksi saamaan haltuunsa pääasiallisesti kauroja, koska omavaraistaloudet tietenkin etusijassa pidättäisivät tavallisia syömäviljalajeja. Muunnettaessa kauroja jauhetuksi viljaksi olisi toimikunnan mielestä laskettava 20 jyväkilon vastaavan 10 kiloa jauhoja.

Samalla kuin Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta rohkenee saattaa edelläolevat ehdotuksensa viljakysymyksen järjestämiseksi Senaatin Elintarveosaston harkittavaksi, on toimikunnan aikomuksena niihin nähden kuulla t.k. 20 päivänä kokoontuvan suurimpia kulutusseutuja edustavan Kuntainvälisen Elintarvevaltuuston mieltä, minkä päätökset aikanaan saatettanee Senaatin Elintarveosaston tietoon.

Pääasiallisesti yhtyen edelläesitettyyn suunnitelmaan lausui Kuntainvälinen Elintarvevaltuusto syyskuun 24 p:nä Senaattiin lähetetyssä kirjelmässä m. m.:

Koska viljavarastot kaupungeissamme ovat nykyisin joko kokonaan loppuneet tai kuluneet aivan vähiin, joten kaupungit ovat täydellisen

nälänhädän partaalla, päätti Kuntainvälinen Elintarvevaltuusto, kun kaupungeja varten ei maaseudulta ole vielä onnistuttu ostamaan viljaa juuri lainkaan, samalla kun viljan tuonti edelleenkin on aivan merkityksetöntä, ehdottaa Senaatin Elintarveosastolle, *että kaupungeille jaettaisiin se vilja, minkä valtio paikallisten elintarvelautakuntien välityksellä on ostanut*, vaikkakin siitä saattaisi olla seurauksena, että samalle paikkakunnalle myöhemmin olisi valtion toimesta viljaa lähetettävä. Useassa tapauksessa saisi kait elintarvelautakunta oman paikkakunnan tarpeen tyydytetyksi vielä ostettavissa olevalla tai valtiolle joulukuun 1 päivän jälkeen luovutettavalla viljalla.

Sen sijaan katsoi Elintarvevaltuusto, että viljan saamiseksi hädän uhkaamille seuduille *ei olisi missään tapauksessa turvauduttava keinoon ylittää säädettyjä rajahintoja, vaan olisi sekä valtion että elintarvelautakuntien viljaa ostaessaan ehdottomasti pidettävä kiinni rajahinnoista.*

Jo sitä ennen eli syyskuun 22 p:nä oli valtuuston valitsema lähetystö käynyt elintarvepäällikön luona painostaakseen viljan hankinnan välttämättömyyttä nälän uhkaamille seuduille sitä menetelmää käyttäen, jota valtuusto ja toimikunta olivat suosittaneet.

Kun kuun vaihteessa saapui yhä uhkaavampia tietoja suurissa kaupungeissa vallitsevasta leivän puutteesta kävi Kuntainvälisen Elintarvetoimikunnan puheenjohtaja toimikunnan kehoituksesta lokakuun 2 p:nä elintarvepäällikön puheilla. Vaikka elintarvepäällikkö myönsikin tarpeelli-

seksi vähentää omavaraistalouksien annoksia, ei hän katsonut voivansa siihen ryhtyä, koska hän ei uskonut maanviljelijäin noudattavan sellaista määräystä. Toistaiseksi hän ei myöskään katsonut voivansa siirtää kaupunkeihin maalaiskuntain valtion lukuun keräämää viljaa. Samassa keskustelussa kosketeltiin kysymystä paperin ja halkojen käyttämisestä vastiketavarana viljan saamiseksi Venäjältä ja mainitsi elintarvepäällikkö sitä suunnitelleensa sekä aikovansa siitä neuvotella kenraalikuvernöörin kanssa. Mihinkään välittömään tulokseen ei siis keskustelu johtanut.

Otettuaan yksityiskohtaisemmin puhelimitse selkoa asiain tilasta Turussa, Tampereella ja Viipurin esikaupungeissa lähetti puheenjohtaja lokakuun 4 p:nä elitarvepäällikölle kirjeen, kuvaten sen tilanteen, minkä viikko viikolta jatkuva epävarmuus, jonottaminen ja osittainen leivättä jääminen puheenalaisissa kaupungeissa synnytti, ja huomauttaen viljan pian Helsingissäkin loppuvan ilman minkäännäköisiä toiveita siihenastisilla toimenpiteillä saada siten yhä suurenevaa vajausta täytetyksi. Vedoten siihen, että lähevä romahdus tekisi mahdottomaksi enää aikaansaada mitään järjestystä elintarvealalla, kehoitti puheenjohtaja mitä vakavimmin elintarvepäällikköä toteuttamaan toimikunnan ehdotukset lausuen vakaumuksenaan, että elintar-

vepäällikkö maataloustuottajain järjestöjen ja sanomalehtien avulla saisi määräyksensä toimeenpannuiksi ainakin useimmilla seuduilla.

Muutamia päiviä myöhemmin tuli julkisuuteen, että Senaatti elintarvepäällikön vaatimuksesta oli syyskuun keskivaiheilla valtuuttanut Suomen Elintarpeiden Tuontikunnan ja tämä vuorostaan useita elintarvelautakuntia ja teollisuuslaitoksia ostamaan viljaa ylittämällä senaatin vahvistamia julkisia rajahintoja. Tämä toiminta, joka jo oli aikaansaanut suurta sekasortoa viljankulutuksen järjestelyn alalla tuottamatta hädän lievennystä muuta kuin eräillä seuduilla hetkeksi, mutta tehden kokonaan mahdottomaksi saada toisille seuduille viljaa, herätti kaikkialla mitä syvintä paheksumista. Asian tilan johdosta kutsui Senaatti eräitä maataloustuottajain ja kuluttajain edustajia neuvottelemaan lokakuun 11 p:nä.

Tässä neuvottelutilaisuudessa Kuntainvälisen Elintarvetoimikunnan edustajat uudistivat edellisenä päivänä pidetyssä toimikunnan kokouksessa tehtyjen päätösten perusteella edellä esitetyn suunnitelman teroittaen sen ohella välttämättömäksi hetimiten palata kiinteisiin julkisiin hintoihin, peruuttaa kaikki valtakirjat viljanostoon, ryhtyä toimeenpanemaan viljan valtiolle luovuttamista elokuussa säädettyihin hintoihin, lyhentää puintiaika sekä korvata niille maanviljelijöille, jotka omasta aloitteestaan oli-

vat luovuttaneet viljansa valtiolle, hintaero sen korkeimman hinnan mukaan, mikä senaatin suositumuksella oli »vapaakaupassa» maksettu. Tähän kantaan yhtyivät useimmat maataloudenkin edustajat katsoen kuitenkin vapaan kaupan aikaansaaman hinnannousun vuoksi välttämättömäksi nyt määrätä korkeampia luovutushintoja kuin elokuussa säädetty, jos kohta nämä kyllä tuotantokustannuksiin verraten olivat riittävät. Tuontikunnankin johtaja ilmoitti kauppiaskuntaa edustavan hallintoneuvostonsa vaativan vapaan kaupan lopettamista ja maan viljavarjoja vastaavaa kulutuksen järjestämistä.

Neuvottelukokouksen tuloksena oli Senaatin päätös lokakuun 13 p:ltä, jolla *palautettiin elokuun 18 p:nä säädetty järjestys*, kuitenkin korotetuin hintoin, *lyhennettiin rukiin, ohran ja vehnän puintiaika* marraskuun 15 p:ään, *jätettiin valtiolle luovutettavan viljan kerääminen kussakin kunnassa sen elintarvelautakunnan asiaksi ja siirrot kunnasta toiseen Tuontikunnalle*, *kiellettiin muilta myös kauran osto ja kaiken viljan kuljetus* oman kunnan ulkopuolelle sekä *selitettiin kaikki valtakirjat ostaa viljaa rajahintoja ylittäen voimansa menettäneiksi*.

Kun syksyllä alkanut elintarvepolitiikka täten oli kärsinyt haaksirikon, oli tarpeen nopeita toimenpiteitä uuden elintarvepolitiikan perusteiden luomiseen ja Kuntainvälinen Elintarvetoimi-

kunta huomauttikin vielä kerran kirjelmällä lokakuun 15 p:ltä Senaattia välttämättömyydestä takavarikoida kaurasato ja alentaa leipäannoksia, minka ohella kiirehdiittiin Senaatin Elintarveosastossa herätettyä ehdotusta, että Senaatti asettaisi tuottajain ja kuluttajain edustajista kokoonpannun valiokunnan suunnittelemaan tarpeellisia toimenpiteitä elintarveasiain uudelleen kuntoon saattamiseksi sekä myöskin niiden johdon järjestämiseksi.

Lokakuun 19 p:nä kutsuikin vihdoin Senaatti koolle sellaisen valiokunnan, ja seuraavana päivänä esitti tämä valiokunta Senaatin elintarveosaston kutsumalle useita tuottaja- ja kuluttajajärjestöjä edustavalle kokoukselle Elintarveosaston toimesta aikaisemmin valmistellun ja valiokunnan tarkistaman suunnitelman kaurasadon käyttämiseksi samoin kuin valiokunnan ehdotuksen leipäviljakysymyksen järjestämiseksi aina 17 päivään helmikuuta 1918, johon asti voimassa olevat leipäkortit jo oli jaettu.

Mitä kaurasadon käyttöön tulee oli siitä ensinnäkin tuottajille jätettävä riittävä määrä siemeneksi. Lisäksi oli hänen hevosiaan varten varattava jokin niukka määrä, jotta vastaisten elintarpeiden tuottamisen kannalta niin perin tärkeät syksyn ja kevään peltotyöt saataisiin suoritetuiksi. Yhä vähenevän maidon tuotannon ylläpitämiseksi taas oli tuottajalle vielä

annettava oikeus lehmiään varten pidättää varsin alhaiseksi arvioitu määrä samoin kuin sikojakin varten maamme vähäisten rasvavarojen säilyttämiseksi. Kaurasadon jäännös oli valtiolle luovutettava.

Kun kaurasadosta huomattava osa on ehtinyt sen korjaamisesta kuluneen kahden kuukauden aikana levitä eri käsiin, ei enää voitu välttää muihinkin kuin tuottajiin ulotutettua velvollisuutta ilmoittaa hallussaan olevat kaurat, vaan oli tarpeen säätää yleinen ilmoitusvelvollisuus. Täten saadaan selville myös teollisuuslaitoksilla ja kaupunkien hevosten omistajilla olevat kaurat samoin kuin kuluttajilla olevat kaurajauhott ja -ryynit. Missä määrin edelliset on haltijalleen jätettävä, riippuu hevosilla suoritettavan työn kansantaloudellisesta merkityksestä. Jos suuria metsä- ja teollisuustöitä hevosille annettavan rehun puutteessa saatetaan seisauksiin, voidaan joutua työttömyydellä aikaansaamaan samalaista nälkää kuin kaurasadon takavarikoimisella tahdotaan välttää ja lopullinen päämäärä, yhteiskunnan säilyttäminen, voi tätä tietä joutua vaaranalaiseksi. Huomiota ansaitsee myös se seikka, että tärkeille ja suurille teollisuushaaroille syntyvä raaka-aineen puute voi tuottaa suurta vauriota yhteiskunnalle kokonaiseksi vuodeksi ja että sen välttämiseksi on parempi tyytyä niukkaankin leipään lyhyenä aikana. Myöskin elin-

tarpeiden kuljetuksessa työskentelevät hevoset ovat ravinnon tarpeessa, jotta elintarvejärjestely olisi mahdollinen. Kaurasatoa käytettäessä ei tällaisia näkökohtia voi sivuuttaa. Mutta joka tapauksessa on edellytettävissä, että kaurasadosta jää ihmisravinnoksi kymmeniä miljoonia kiloja jauhoja ja ryynejä, kun ne nyt vihdoin todennäköisesti saadaan valtion järjestelyn alaiseksi.

Kuluttajain hankkimiin kaurajauhoihin ja ryyneihin nähden lienee oikeinta asettua sille kannalle, että he saavat pitää korkeintain sen verran kuin heille valtion määräämään leipäannosten mukaan tulee aina kulutuskauden loppuun asti eli syyskuun 15 p:ään 1918, mutta että heidän on jättäminen takaisin vastaavan määrän valtion leipäkortteja.

Kaurasadon takavarikoimisesta huolimatta ei voida toivoa maamme nykyisten viljavarain riittävän nykyisten leipäannosten jatkamiseen aina syyskuuhun ensi vuotta. Olisi epäilemättä paikallaan nyt jo vähentää näitä annoksia, jottei vastainen alennus kävisi kovin suureksi. Mutta kun kuluttajille jo on jaettu tai par'aikaa jaetaan leipäkortit aina helmikuun 17 päivään asti v. 1918, tulisi alennus tuntumaan valtion sitoumuksen pettämiseltä ja herättämään siksi suurta tyytymättömyyttä, ettei se nykyisin ole toimeenpantavissa. Täytyy lykätä se toistaiseksi, mikä

ehkä on silläkin puolustettavissa, että meidän ilmanalassamme tarvitaan talvella enemmän ravintoa kuin keväällä ja kesällä ja että keväämällä voimme toivoa maidontuotannon karjakkann vähenemisestä huolimatta jossain määrin nousevan. Mutta ellei vuoden vaihteeseen mennessä saada viljaa maahan tuoduksi tai ellei sato osottaudu odotettua melkoista suuremmaksi, on vähennys helmikuusta välttämätön. Siinä tapauksessa on sekä omavarais- että korttitalouksien annoksia alennettava. Mutta mikäli viljavarat eivät silloin riitä Kuntainvälisen Elin-tarvetoimikunnan edellä ehdottamiin annoksiin, täytyy enemmän alentamisen kohdata omavaraistalouksia, koska korttitalouksien annokset eivät suurempaa alennusta siedä ja koska jälkimmäisillä talouksilla siinäkin tapauksessa, että niiden täysikasvuiset jäsenet ovat yhtä raskaassa työssä kuin omavaraistalouksien jäsenet, sitenkin on pienemmät annokset. Johonkin raajaan asti onkin tämä paikallaan, koska kansalle välttämättömpäin tavarain, elintarpeiden, tuotantoa paraiten edistetään antamalla tämän tuotannon suorittajille paremman leivän kuin muilla aloilla työskenteleville, muuta tuotantoa harjoittaville. Mutta kun lähennellään nälkärajaa, silloin ei enää käy ylläpitäminen tätä eroa, varsinkin kun omavaraistalouksilla aina on käytettävänään runsaammin maitotuotteita, lihaa ja perunoita.

Edelläesitetyn nojalla pyytää Kuntainvälinen Elintarytoimikunta kunnioittaen ehdottaa Kulutuskeskusten elintarvelautakuntain edustajakokouksen lausuttavaksi:

1. Viljan kulutusta järjestettäessä on käytettävissä olevana viljamääränä huomioonotettava vain maan oma sato ja maahan jo saapuneet viljavarat.

2. Kun näistä viljamääristä vehnä, ruis ja ohra eivät riitä edes maaseudun leipätarpeen tyydyttämiseksi, on

a) kaikki kaura ehdottomasti takavarikoitava;

b) siitä sallittava eläinrehuna käyttää vain se vähin määrä, joka välttämättömästi tarvitaan elintarpeiden vastaisen tuotannon turvaamiseksi sekä sellaisten metsä- ja teollisuustöiden ylläpitämiseksi, joiden lakkaaminen tuottaisi arveluttavaa työttömyyttä tai suurta kansantaloudellista vauriota; ja

c) muu kaura käytettävä ihmisravinnoksi.

3. Kun Venäjän hallitus ei täyttänyt lupastaan toimittaa tänne siltä ostettua, jo maksettua viljaa,

a) olisi ollut välttämätöntä jo tänä syksynä alentaa sekä omavarais- että korttitalouksien annoksia, mutta

b) koska tämä käytännöllisistä syistä ei nykyisin enää käy päinsä, on viimeistään ensi vuoden helmikuusta sitä suurempi alennus välttämätön, ellei viljasato osoittaudu odotettua melkoista suuremmaksi tai maahan hyvissä ajoin sitä ennen saada tuoduksi huomattavia viljamääriä.

4. Jos silloin osoittautuu tarpeelliseksi vähentää kortti- ja omavaraisuustalouksien annoksia enemmällä kuin neljänneksellä, on sitä suurempi alentaminen kohtaava omavaraisuustalouksia, niin että yhtä raskaassa työssä olevilla tulee olemaan yhtä suuret annokset.

Leipäviljan hankkiminen kulutuskeskuksiin.

Sen toimenpiteen tarkoituksena, mihin senaatti syyskuun puolivälissä oli ryhtynyt oikeuttaessaan Tuontikunnan ylittämään vahvistamiaan luovutushintoja, oli viljan hankkiminen kulutuskeskuksiin. Edellä on kuitenkin jo käynyt selväksi ja kaikille on muutoinkin tunnettua, että tämä tarkoitus jäi kokonaan saavuttamatta ja että senaatin toimenpiteen seurauksena oli ainoastaan hillitön kilpailu rajahintojen ylittamisessä. Yksityiset ostajat maksoivat viljasta kaksikin kertaa ja yli kaksi kertaa enemmän kuin mihin valtion edustajalla oli valtuutus ja keräsivät nämä yksityiset ostajat senvuoksi myöskin kaiken viljan, mitä myytävänä oli. Valtion ostaja sai kuukauden aikana lokakuun 15 päivään mennessä haltuunsa kaikkiaan vain 216,000 kiloa viljaa, mikä määrä tuskin vastaa enempää kuin muutaman päivän kulutusta Helsingin kaupungissa.

Tultaessa lokakuun puoliväliin olivat valtion viljavarastot siten yhtä tyhjät kuin kuukautta aikaisemminkin, kulutuskeskusten taas entistä vielä tyhjemmät. Puute oli niissä käynyt yhä uhkaavammaksi.

Senaatti päätti nyt, kuten edellä on kerrottu, saatuaan koko elintarvejärjestelylle tuhoisaksi käyneen kokeilunsa johdosta kaikilta tahoilta

jyrkkää tuomiota, palata viljakaupassa takaisin kiinteihin hintoihin samalla kun viljaa päätettiin ryhtyä maaseudulta keräämään pakollisen luovutuksen kautta. Kuntien saamat ostooikeudet senvuoksi peruutettiin ja valtio otti kaiken hoitaakseen.

Mutta kun tämä päätös oli tehty, ei silti ryhdytty kyllin kiireellisesti toimiin viljan hankkimiseksi valtion toimesta kulutuskeskuksiin. Kului kokonainen viikko ilman että senaatin puolelta tiettävästi ryhdyttiin mihinkään toimenpiteisiin tässä suhteessa. Asema muodostui sel-laiseksi, että kunnat eivät enää voineet itse hankkia viljaa, mutta ei myöskään valtio voinut muuta kuin ilmoittaa, että sillä ei ollut mitään antamista. Asia tuli perusteellisemman käsittelyn alaiseksi vasta siinä neuvottelussa, joka lokakuun 20 p:nä pidettiin senaatissa, ja jossa tilaisuudessa Kuntainvälisen Elintarvetoimikunnan taholta erityisesti painostettiin nopeitten ja tehokkaitten toimenpiteiden välttämättömyyttä viljan hankkimiseksi kulutuskeskuksiin. Sen jälkeen on se tuottaja- ja kuluttajapiirejä edustava komitea, jonka senaatti samaan aikaan asetti elintarveasiain valmistamista varten, yksityiskohtaisemmin tätäkin kysymystä käsitellyt ja valtuuttanee Senaatin elintarveosasto useita Tuontikunnan asiamiehinä toimivia tukkuliikkeitä valtion lukuun 150 maalaiskunnasta perimään niiden elintarvelautakuntain hallussa olevat valtion viljavarat, mikäli näitä ei tarvita oman paikkakunnan korttitalouksia varten marraskuun aikana ja jos elintarvelautakunnalla vielä on paikkakunnaltaan keräämättä viljaa, jolla se voi tyydyttää sikälistä myöhempää tarvetta.

Asema on kuitenkin edelleen mitä vakavin eikä äärimmäinen nälänhätä tärkeimmissä kulutuskeskuksissamme ole vältettävissä muutoin kuin erittäin pönteiden ja pikaisten toimenpiteiden kautta valtion puolelta.

Edelläesitetyn nojalla pyytää Kansainvälinen Elintarvetoimikunta kunnioittaen ehdottaa Kulutuskeskusten elintarvelautakuntain edustajakokouksen lausuttavaksi:

1. Kun useat kulutuskeskukset jo syksyn alusta asti ovat aika ajoin olleet ilman leipäviljaa ja alati tässä suhteessa ilman huomispäivän turvaa, on niihin vihdoinkin heti hankittava edes kuukauden tarpeeksi riittävä määrä.

Tätä varten on

a) niiltä paikkakunnilta, joissa elintarvelautakuntain haltuun on kerääntynyt huomattavampi viljamäärä, tämä heti Tuontikunnan asiamiesten avulla lähetettävä kulutuskeskuksiin, mikäli sitä ei tarvita oman paikkakunnan korttitalouksia varten marraskuun aikana, jonka kuluessa elintarvelautakunta on tilaisuudessa paikkakunnaltaan keräämään valtiolle luovutettavaa viljaa sikäläisten korttitalouksien myöhemmän tarpeen tyydyttämiseksi;

b) viljavimpiin kuntiin heti lähetettävä neuvotia huolehtimaan valtiolle luovutettavan viljan nopeasta keräämisestä, erityisesti sellaisista taloista, joissa sitä runsaammin on.

2. Vastaisen viljatarpeen tyydyttämiseksi tulee hallituksen

a) kääntymällä maataloudellisten ja osuus-

toiminnallisten järjestöjen puoleen marras- ja joulukuun ajaksi palvelukseensa hankkia suuren luvun neuvojia, jotka avustavat maa-seudun elintarvelautakuntia viljan kulutuksen järjestelyn toimeenpanemisessa, niin että kunkin paikkakunnan viljavarat pian tulevat selvitettyiksi, niiden korttitalouksien tarpeet lasketuiksi sekä vajeus tai ylijäämä todetuksi;

b) tämän selvityksen perusteella vastedes ajoissa huolehtia sekä maalaiskuntain että kaupunkien viljatarpeen tyydyttämisestä, siirtämällä ylijäämät sinne, missä vajeusta on.

Karjataloutemme nykyinen tila sekä voi- ja maitokaupan järjestäminen.

Maataloustuotannossamme on vuosisadan vaihteesta saakka tapahtunut voimakas siirtyminen viljan tuotannosta karjatalouteen. Tämä siirtyminen ei ole tapahtunut ainoastaan rinnan viljelyn laajentumisen kanssa, vaan on karjatalous ja sen mukana laajentunut rehukasvien viljely anastanut alaa entiseltäkin viljan viljelyseltä. Seurauksena on ollut, että leipäviljasadot, jotka vuosisadan vaihteeseen saakka olivat kasvamassa, senjälkeen ovat vähentyneet ei ainoastaan suhteellisesti väkilukuun verraten, vaan myöskin absoluuttisesti niin, että ruis- ja ohrasadon keskimäärä vuosilta 1910—13 on pienempi kuin samojen viljalajien keskisato vuosilta 1878—80. Kauran sato sensijaan on samaan aikaan kohonnut enemmän kuin $2\frac{1}{2}$ -kertaiseksi, mikä juuri osoittaa viljan viljelyksestä karjanhoitoon tapahtuneen siirtymisen nopeutta.

Tämän kehityksen kautta on karjanhoito nousut sille kannalle, että me ennen sotaa, v. 1913, kykenimme lähettämään maasta erilaisia maitotaloustuotteita yhteensä niin paljon, että niiden vienti vastasi 14 miljoonaa kilogrammaa voita. Sodanaikaiset olot ovat kuitenkin sitten saataneet myöskin karjataloutemme sellaiseen tilaan, että se siitä huolimatta, että maasta vienti

on kokonaan pysähtynyt, ei kykene täyttämään edes oman maan tarvetta.

Tähän suuntaan vaikutti jo osaltaan venäläisen hallituksen rajahintapolitiikka ensimmäisinä sotavuosina. Tämä hintasäännöstely kohtasi nimittäin usein epätarkoituksenmukaisesti eri tuotannon haaroja ja vaikutti senvuoksi hämmentävästi koko tuotantoon.

Samoin on toiselta puolen myöskin sodan aikana tapahtunut karjakannan vähentyminen heikontanut tuotantoa. Mutta kumpanenkin näistä seikoista on vain osittain ollut syynä aseman kehittymiseen sille kannalle, millä se nyt on. Karjanomistajain saamaa hintaa on nimittäin vaikka maitotaloustuotteiden hinta onkin yleensä ollut alhainen kuitenkin voitu pitää verrattain korkeana sen compensationijärjestelmän avulla, mitä karjantuotteiden kaupassa aina viime kesään asti ylläpidettiin Venäjälle viennin avulla ja jota sitten kun tämä vienti oli pysähtynyt, jatkettiin siten, että valtio osti vientivoin korkeammasta hinnasta omaan varastoonsa. Näin maksettiin ensin venäläisten avulla ja sitten valtion avulla maitotuotteista karjanomistajille korkeampia hintoja kuin mitä näistä tuotteista kuluttajilta perittiin. Sitenkään saatu hinta ei tosin vielä ollut niin korkea, että se olisi ollut tuotannolle erityisenä kiihottimena, mutta ei se myöskään painanut sitä suoranaisesti lamaan.

Karjataloutemme tuotantokyky on nyt ratkaisevasti heikontunut siitä yksinkertaisesta syystä, että se rehumäärä, mikä tuotannon ylläpitämiseen on tähän saakka käytetty, nyt on supistunut vähäiseen osaan entisestä. Me olemme nimittäin tähän asti tuoneet ulkomailta väkirehuja

n. 95 miljoonaa kiloa. Tämä määrä yksin riittää tuottamaan n. 380 miljoonaa kiloa maitoa, jos neljän maitokilon tuottamiseen lasketaan kulu-
van 1 kilon väkirehua. Kun me kuitenkin olem-
me vieneet maasta voita ja maitoa ja kermää vain
niin paljon vuodessa, että se vastaa yhteensä n.
350 miljoonaa kilogrammaa maitoa, selviää tästä,
että koko vientimme ja osa kotimaankin tarvetta
varten tapahtuneesta tuotannosta on ollut mah-
dollinen vain muualta tuodun väkirehun varassa.
Kun väkirehua nyt on vaikeasti saatavissa, mer-
kitsee se siis sitä, että tuotanto on supistunut ei
ainoastaan entistä vientiä vastaavalla osalla vaan
enemmällä. Kun tämän lisäksi otetaan huomioon
että siitä 360 miljoonasta kilosta viljaa, mikä
vuosittain on muualta tuotu, *suurin osa* on käy-
tetty karjan ravinnoksi ja kun tämä tuonti nyt
on kokonaan pysähtynyt, on karjan tuotanto
senkin kautta supistunut, joten suuri osa koti-
maankin tarpeesta pakostakin jää täyttämättä.
Mutta tässä eivät vielä ole kaikki syyt, joiden vai-
kutuksesta tuotanto on supistunut. Samaan suun-
taan on vaikuttanut myöskin se, että kauran
hintaa on kohonnut kymmenkertaiseksi tavalli-
siin oloihin verraten ja sen käyttäminen karjan
rehuksi siten käynyt kannattamattomaksi. Ja
kaiken lisäksi on heinäsaato tullut erittäin huono.

Näiden kaikkien syiden yhteinen välttämätön
seuraus on se, että tuotanto on supistunut vain
osaan entistä ja että senvuoksi maitotaloustuot-
teiden saanti kulutuskeskuksiin on, siitä huoli-
matta, että vienti muualle on kokonaan pysäh-
tynyt, käynyt sangen niukaksi ja vaikeaksi. Ja
nekin vähät mahdollisuudet, mitä supistunut
tuotanto vielä voisi tarjota, hävisivät luonnolli-

sesti melkein kokonaan sen jälkeen, kun maitotuotteiden kauppa kesällä tapahtuneiden voimellakain johdosta joutui täydellisen hajaannuksen tilaan.

Näistä syistä piti Kuntainvälinen Elintarvevaltuusto välttämättömänä, että ryhdyttäisiin nopeisiin toimenpiteisiin maitotuotteiden kaupan ja jakelun saattamiseksi jälleen järjestetylle kannalle. Kirjelmässä, joka syyskuun 25 p:nä lähetettiin Senaatin Elintarveosastolle, lausui Elintarvevaltuusto seuraavaa.

»Sen johdosta, että jo pitemmän aikaa on kaupungeissa ja muissa suuremmissa kulutuskeskuksissa vallinnut ankara puute voista, ja kun on aivan ilmeistä, että nykyinen järjestelmä, joka vain hankinnan jättää kokonaan paikallisten elintarvelautakuntien toiminnan varaan, ei kykene saamaan aikaan riittävää parannusta tilanteeseen, puhumattakaan vain tasaisesta jaosta eri paikkakuntien kesken, on täällä t. k. 20 ja 21 päivänä koolla ollut Kuntainvälinen Elintarvevaltuusto pitänyt välttämättömänä, että Senaatti¹ hetimiten ryhtyisi toimiin järjestääkseen vain ostamisen ja sen jaon elintarvelautakunnille erityisen keskuselimen kautta, ja pitää Kuntainvälinen Elintarvevaltuusto suotavimpana, että tänä keskuselimenä tulisi olemaan vointuottajain keskusosuusliike Valio.»

Tämän kirjelmän johdosta kääntyi Senaatti sitten Valion puoleen tiedustelulla, olisiko Valio ja millä ehdoilla valmis jälleen ottamaan vain kaupan huostaansa. Valion puolesta jätettiin Senaattiin myönteinen vastaus lokakuun 9 p:nä. Tässä kirjelmässä esitti Valion hallintoneuvosto

kaksi mahdollisuutta voikaupan järjestämiseksi: joko on rajahinnat voilta poistettava taikka, jos ne säilytetään, järjestettävä koko voikauppa sellaisen vastavuoroisuuden pohjalle, että valtio puolestaan ottaa haltuunsa väkirehujen kaupan ryhtyen ponteviin toimenpiteisiin niiden tuottamiseksi maahan, sekä että näitä väkirehuja sitten jaetaan meijereille ja maanviljelijöille vastikkeena niiden valtion vointarkastuslaitokselle lähettämää voimäärää vastaan. Pitämällä väkirehujen hintaa alhaalla voitaisiin, esitti Valion hallintoneuvosto, myöskin pitää voim ja maidon hintoja verrattain alhaalla. Edelleen esitettiin Valion kirjelmässä, että voim kulutus olisi järjestettävä korteilla tapahtuvaksi myöskin tuotantopaikoilla.

Käsiteltyään näitä ehtoja, antoi Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta Valion ehdotuksen johdosta lokakuun 15 p:nä Senaatille seuraavan lausunnon:

Voin saannin turvaamiseksi kulutuskeskustoihin mainitsee Valion hallintoneuvosto ohimennen sen mahdollisuuden, että voim rajahinnat poistettaisiin, mutta rakentaa varsinaisen ehdotuksensa sille pohjalle, että väkirehuvarastot takavarikoitaisiin ja varattaisiin niille meijereille, jotka toimittavat voita voikaupan keskuselimille, samoin kuin niille meijereille ja maanviljelijöille, jotka Senaatin Elintarveosaston määräämällä tavalla toimittavat maitoa kaupunkeihin ja muihin asutuskeskuksiin. Mitä voim rajahintojen poistamiseen tulee, toisi se Kuntainvälisen Elintarvetoimikunnan mielestä aikaansaamalla suunnatonta hinnan nousua voita ainoastaan pienelle varakkaalle luokalle. Sensijaan yhtyy toimi-

kunta kannattamaan sitä Valion ehdotusta, että väkirehuvarastot ovat takavarikoitavat ja varattavat maidontuottajille, ja olisi toimikunnan käsityksen mukaan tämä takavarikoiminen järjestettävä siten,

että kaurasato ja kauravarastot samalla takavarikoidaan valtiolle määräämällä, paljonko kukin kauran haltija saa hevosiaan ja lehmiään varten käyttää, paljonko on haltijan ehkä perustaman omavaraistalouden viljaannokseen sisällytettävä ja paljonko siis on valtiolle luovutettava;

että maanviljelijät sitävastoin velvoitetaan vain ilmoittamaan hallussaan olevat väkirehuvarastot, mitkä otetaan huomioon laskettaessa, paljonko kukin saapi kaurasadostaan eläimiään varten pitää, mutta että maanviljelijäin väkirehuja ei valtiolle luovutettaisi, vaikka niitä olisi enemmänkin kuin eläinyksikköä kohti välttämättömänä pidetään;

että tukkiyhtiöiden ja muiden teollisuusyhtiöiden sekä kaura- että väkirehuvarastot takavarikoidaan, jättäen niille ainoastaan niin paljon kuin ne niiden yksikkömäärien mukaan, jotka Senaatti tulee vahvistamaan, tarvitsevat omille hevosilleen, paitsi mikäli yksityisissä poikkeustapauksissa katsotaan syytä olevan työttömyyden estämiseksi jättää joku määrä sen lisäksi työssä käytettäviä vieraita hevosia varten;

että myöskin muiden kaupungeissa olevien hevosten omistajain kaura- ja väkirehuvarastot takavarikoidaan, jättäen heille ainoas-

taan niin paljon kuin he tarvitsevat omille hevosilleen;

että kauppaliikkeiden kaura- ja väkirehuvarastot takavarikoidaan ja kokonaisuudessaan otetaan valtiolle.

Samalla olisi väkirehun tuontia mitä tarmokkaimmin koetettava edistää, ja olisi toimikunnan mielestä tässä tarkoituksessa harkittava, eikö nyt jo olisi paikallaan soveluttaa kompensatsioonijärjestelmää kaupankäyntiimme Venäjän kanssa, sallimalla esim. paperia, polttopuita y. m. s. tuotteitamme vietäväksi Venäjälle ainoastaan sillä ehdolla, että Venäjältä on ensin tuotu tänne vissi määrä viljaa ja väkirehua. Sensijaan tuntuvat toimikunnasta Valion hallintoneuvoston tuontiliikkeille ehdottamat provisioniprosentit kovin korkeilta, katsoen siihen, että ansio väkiherukaupasta ennen sotaa oli aivan pieni, ellei liike vastuuvaaraa tuottavilla ennakko-ostoilla hankkinut väkirehua ja hintataso sittemmin nousi ennen myyntikauden alkamista.

Edellämainitussa kirjelmässään ehdottaa Valion hallintoneuvosto vielä, että jos katsotaan tarpeelliseksi kuluttajain hyväksi pitää verrattain alhaisia maidon ja voin hintoja, olisi valtion myytävä väkirehua maidontuottajille halvemmalla kuin mitä ne sille itselleen maksavat. Myöskin tätä ehdotusta kannattaa Kuntainvälinen Flintarvetoimikunta kaikin tavoin siinä tapauksessa, että maidon ja voin hinnat uhkaavat muuten nousta kuluttajille liika korkeiksi. Varat valtiolle näin syntyvän tappion peittämiseen olisi toimikunnan mielestä hankittava verottamalla teollisuutta ja kauppaa.

Mitä taasen tulee Valion hallintoneuvoston ehdotukseen korttijärjestelmän toimienpanemisesta voikaupassa tuotantopaikkakunnille, pyytää Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta omasta puolestaan vain lisätä, että tuotantopaikkakunnilla eivät voikoittien annokset saisi olla suurempia kuin kulutuskeskuksissakaan, varsinkin kunsianlihaa on maaseudulla enemmän saatavissa kuin kaupungeissa.

Lopuksi pitää Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta mitä tärkeimpänä, että valtion järjestämää voikauppaa häiritsevät 1 ja 5 kilon voilähetykset kokonaan lakkautetaan ja että salakuljetuksen kontrolli ensi tilassa saadaan käyntiin.

Aikaisemmin mainittua Valion kirjelmää on myöskin Valtion Maitotaloustoimikunta käsitellyt ja on Maitotaloustoimikunta sen johdosta ehdottanut seuraavaa voikaupan järjestelyä.

Kulutuskeskuksiin liikenevän voimäärän jakamiseksi mahdollisimman tasaisesti eri kulutuskeskuksien ja yksityisten kuluttajain kesken, on välttämätöntä, että voikauppa uudelleen keskitetään kulkeutumaan Valtion Vointarkastuslaitoksen välittömän ohjauksen alaisena. Tässä tarkoituksessa tulisi voim kuljetuksen kunnasta toiseen, tapahtuuko se sitten rautateitse, vesitse tai maanteitse, olla sallittua ainoastaan Vointarkastuslaitoksen erikoisesti valtuuttamille toiminnille tai Vointarkastuslaitoksen erikoisluvalla. Mitään pienempiäkään määriä eivät yksityiset saisi voita lähettää, joten siis nykyisin sallitut 1 ja 5 kilon lähetyksetkin olisivat kokonaan kiellettävät.

Kun kuljetusoikeuksia Vointarkastuslaitos saisi antaa toiminimille ainoastaan sillä ehdolla, että nämä sitoutuvat sijoittamaan Vointarkastuslaitoksen määräysten mukaan kaiken sen voim, minkä saavat ostetuksi tai valmistavat, tulisi Vointarkastuslaitos saamaan todellisuudessa täyden määräämisvallan myöskin itse voikauppaan, joten Vointarkastuslaitos tulisi tilaisuuteen jakaa voi mahdollisimman tasaisesti eri kulutuskeskusten kesken.

Toiminiminä, joita Vointarkastuslaitos voisi valtuuttaa voita kuljettamaan, tulisi luonnollisestiikin etupäässä kysymykseen voinvientiliikkeet, jotka laajan asiamiesverkostonsa avulla ovat tilaisuudessa voim kokoamaan varastoihin ja keräämänsä varastot viikottain nopeasti jakamaan eri kulutuskeskuksille. Toimikunnan mielestä olisi nimenomaan pyrittävä mikäli mahdollista järjestämään voikauppa samaan suuntaan kuin viime talvena ja kesänä, jolloin suurimmat voinvientiliikkeemme toimivat voim kerääjinä yksityisistä meijereistä.

Antaessaan määräyksiä käytettävissä olevien voimäärien sijoittamisesta olisi Vointarkastuslaitoksen otettava huomioon 1) meijerien omilla paikkakunnilla olevien lehmättömäin ruokakuntain vointarve, 2) valtion sairaalain y. m. samantyyppisten laitosten vointarve ja 3) kulutuskeskusten vointarve. Sen sijaan ei liene pidettävä tarkoituksenmukaisena ryhtyä säännöstelemään, kuinka paljon meijerien maidontuotajat saavat ottaa takaisin voita tai muita meijerituotteita.

Meijerien omilla paikkakunnilla oleville lehmättömille ruokakunnille olisi voita annettava vain määrättyjä annoksia, toistaiseksi esim. vain

100 gr. viikossa kutakin ruokakunnan jäsentä kohti. Tämä voi olisi myöskin jaettava korttijärjestelmän tai muun sitä vastaavan järjestelmän mukaan.

Valtion laitoksien ja kulutuskeskuksissa olevien yhteiskuluttajain, kuten kunnallisten sairaalain ja muiden kunnallisten laitoksien, hotellien ja ruokaloiden j. n. e., olisi saamastaan voista suoritettava korkeampi hinta kuin yksityisten kuluttajain, jotta meijereiden keskimäärin saama hinta tulisi olemaan riittävän korkea kiihottaakseen voituotannon lisäämiseen. Sen lisäksi tulisi paikallisille elintarvelautakunnille vielä myöntää oikeus asettaa myyntihinta eri suureksi eri varallisuusluokille, jotta vähävaraisempi väestö saisi voinsa huokeammalla.

Lopuksi olisi valtion, edistääkseen voim saantia kulutuskeskuksiin, toimitettava voilähetyksien vastikkeena rehukakkuja voita lähettäneille toiminimille näiden jaettavaksi edelleen meijerien maidontuojille.

Edelläesitetyn nojalla pyytää Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta kunnioittaen ehdottaa Kulutuskeskuksien elintarvelautakuntain edustajakouksen lausuttavaksi:

1. Voim kuljettaminen kunnasta toiseen on sallittava ainoastaan Valtion Voim tarkastuslaitoksen valvonnan alaisille toiminimille.

2. Voim tarkastuslaitoksen on antaessaan määräyksiä käytettävissä olevien voimäärien sijoittamisesta otettava huomioon meijerien lähistöllä olevien lehmättömäin ruokakuntain,

valtion sairaalain y. m. samanlaatuisten laitosten sekä kulutuskeskuksien vointarve.

3. Paikallisille elintarvelautakunnille on luovutettava määrätty määrä viikossa meijerin lähiseudun lehmättömäin ruokakuntain kutakin jäsentä kohti ja on tämä voi jaettava korttijärjestelmän tai muun sitä vastaavan järjestelmän mukaan.

4. Valtionlaitoksille ja kulutuskeskuksien kunnallisille laitoksille, ravintoloille, ruokaloille y. m. sellaisille tulevan voinin hinta on asetettava yksityiskuluttajain saamaa voinin hintaa korkeammaksi.

5. Jakaessaan voita kuluttajille on elintarvelautakunta oikeutettu maksamaansa hintaan lisäämään kuljetus- ja jakelukustannukset.

6. Edistääkseen voinsaantia kulutuskeskuksiin on valtion, takavarikoimalla väkirehuvarastot ja ottamalla huostaansa maahan tästedes tuotavat väkirehut, toimitettava, maahan tuonnista riippuen, väkirehua meijereille voitälähetysten vastikkeena ja suhteessa niihin.

Maidon tuotannossamme jo viime kesänä laiduntien huonouden vuoksi alkanut suuri alentuminen on, kuten jo on huomautettu, heinäsadon niukkuuden ja väkirehujen kalleuden vuoksi edelleen jatkunut. Ilmeistä on myöskin, että maidon tuotanto ensi talvena tulee jäämään vieläkin vähäisemmäksi ottaen huomioon, että kaurasadosta pakostakin tullaan hyvin suuri osa käyttämään ihmisravinnoksi.

Kun maidon käyttö maaseudulla elintarpeiden yleisen niukkuuden vuoksi on entisestään melkoisesti lisääntynyt, on maidontuotannossamme

tapahtunut vähentyminen tuntunut sitä ankarana puutteena kulutuskeskustoissa. Osassa kulutuskeskustojamme on asiantila kehittynyt jo niin pitkälle, että on tullut vaikeaksi tyydyttää edes lasten ja sairaiden maidontarvetta. Näin ollen on välttämätöntä viipymättä ryhtyä mitä tarmokkaimpiin toimenpiteisiin, jos tahdotaan ehkäistä maitokysymyksen jatkuva kärjistyminen kulutuskeskuksissamme.

Useissa kaupungeissamme ja muissa kulutuskeskuksissamme ovat elintarvelautakunnat kyllä koettaneet kaikin tavoin saada edes pahinta puutetta poistetuksi yrittämällä saada aikaan hankintasopimuksia ja järjestämällä jakelun. Koska elintarvelautakunnat eivät kuitenkaan ole voineet ylittää rajahintoja, eivät nämä toimenpiteet ole yleensä vieneet toivottuihin tuloksiin, vaan on maito sensijaan yhä enemmän hävinnyt salakauppaan. Senvuoksi näyttää välttämättömältä, että kaupungeissa ja muissa kulutuskeskuksissa maitokauppa yleensä saatetaan kunnalliseksi monopoliksi, joten niissä tulisi olemaan kuntien yksinoikeutena paitsi maidon jakelua paikkakunnalla, myös maidon ostaminen ja kuljettaminen kunnan omien rajojen ulkopuolelta. Maitokaupan käytännöllisessä järjestelyssä voivat kunnat tietenkin harkintansa mukaan käyttää apunaan olemassa olevia maitoliikkeitä ja niiden yhtymiä valtuuttamalla ne puolestaan ostamaan, kuljettamaan ja myymään maitoa.

Missä kunta ei katso menestyksellisesti voivansa tällaista yksinoikeutta hoitaa, niinkuin lie-
nee asianlaita ainakin pienemmissä kaupungeissa ja sellaisissa kulutuskeskuksissa, jotka ovat osana laajaa maalaiskuntaa, tulisi valtion ottaa

asia huostaansa siten, että se myöntäisi maidon kuljetusoikeuden tarkastuksensa alaisille suurille liikkeille. Näiden liikkeiden tulisi sitoutua lähettämään maitonsa Valtion Vointarkastuslaitoksen määräämille paikkakunnille ja myymään sen Vointarkastuslaitoksen vahvistamaan hintaan. Jos kunta päättää järjestää korkeamman hinnan varakkaille ostajille ja alemman vähävaraisille on sen taattava Vointarkastuslaitoksen vahvistama keskihinta maidon tuontiliikkeille.

Ainoastaan tällaisen järjestelmän kautta sekä rajahintoja korottamalla on odotettavissa, että kulutuskeskuksiin maaseudulta liikenevä maito saadaan julkiseen kauppaan ja tasaisesti jaetuksi eri kulutuskeskusten ja yksityisten kuluttajain kesken.

Toiselta puolen tulisi kuljetusoikeutta kuitenkin seurata velvollisuus lähettää Valtion Vointarkastuslaitokselle säännöllisesti tarkkoja selontekoja paikkakunnalle saapuneesta maitomäärästä, ja siinä tapauksessa, että maidontulo yhdelle paikkakunnalle on ollut suhteellisesti runsaampaa kuin muualla, olisi kunnan luovutettava osa maidosta Vointarkastuslaitoksen määräyksen mukaan toisille paikkakunnille.

Koska kuitenkin pelkät järjestelytoimenpiteet eivät ilmeisesti tule yksin viemään toivotuille perille, olisi maidon lähettämistä kulutuskeskuksiin kiihotettava erikoisilla eduilla. Ensinnäkin olisi maidon rajahinta lähetysasemalla tai -laiturilla asetettava korkeammaksi kuin tuotanto-paikalla. Sen lisäksi olisi valtion maitolähetysten vastikkeena toimitettava monopolioikeuden saaneille kunnille ja valtion tarkastuksen alaisille liikkeille rehukakkuja, jotka nämä edelleen jakaisivat maidontuojilleen.

Yksinoikeuden nojalla näin saadun maidon paikallinen kauppa olisi jätettävä elintarvelautakuntien järjestettäväksi paikallisten olosuhteiden mukaan. Olisipa elintarvelautakunnille annettava tilaisuus maidon jakelussa noudattaa eri hintojakin kuluttajain varallisuuden mukaan, jotta vähävaraiset kansanluokat voisivat saada maitoa rajahintoja halvemmalla. Myyntihintain keskimäärä ei kuitenkaan saisi nousta yli ostohinnan muuta kuin sen verran kuin kuljetus- ja jakelukustannukset, maitoliikkeiden kohtuullinen voitto niihin lukien, vaativat. Sitävastoin olisi kyllä toivottavaa, että vähävaraisten kansanluokkien aseman huojentamiseksi maito keskimäärin myytäisiin alle ostohinnan ja olisi valtion elintarvelautakuntia erikoisesti tähän kehoitettava lupautumalla maksamaan puolet kunnalle sen kautta koituvasta tappiosta. Päästäkensä tästä edusta osalliseksi olisi kunnan kuitenkin alistettava Senaatin Elintarveosaston hyväksyttäväksi se hinta, minkä varakkaammat kansanluokat maksavat ynnä ostajia luokitellessaan noudattamansa periaatteet. Luonnollisestikin olisi maidon myynti toimitettava korttijärjestelmän mukaan tai muuten mahdollisimman tasapuolisesti, antamalla etusija lapsille ja sairaille.

Edellä esitetyn nojalla pyytää Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta kunnioittaen ehdottaa Kulutuskeskuksien elintarvelautakuntain edustajakouksen lausuttavaksi:

1. Niissä kaupungeissa ja muissa kulutuskeskuksissa, joihin maito pääasiallisesti tuo-

Yksinoikeuden nojalla näin saadun maidon paikallinen kauppa olisi jätettävä elintarvelautakuntien järjestettäväksi paikallisten olosuhteiden mukaan. Olisipa elintarvelautakunnille annettava tilaisuus maidon jakelussa noudattaa eri hintojakin kuluttajain varallisuuden mukaan, jotta vähävaraiset kansanluokat voisivat saada maitoa rajahintoja halvemmalla. Myyntihintain keskimäärä ei kuitenkaan saisi nousta yli ostohinnan muuta kuin sen verran kuin kuljetus- ja jakelukustannukset, maitoliikkeiden kohtuullinen voitto niihin lukien, vaativat. Sitävastoin olisi kyllä toivottavaa, että vähävaraisten kansanluokkien aseman huojentamiseksi maito keskimäärin myytäisiin alle ostohinnan ja olisi valtion elintarvelautakuntia erikoisesti tähän kehoitettava lupautumalla maksamaan puolet kunnalle sen kautta koituvasta tappiosta. Päästäkensä tästä edusta osalliseksi olisi kunnan kuitenkin alistettava Senaatin Elintarveosaston hyväksyttäväksi se hinta, minkä varakkaammat kansanluokat maksavat ynnä ostajia luokitellessaan noudattamansa periaatteet. Luonnollisestikin olisi maidon myynti toimitettava korttijärjestelmän mukaan tai muuten mahdollisimman tasapuolisesti, antamalla etusija lapsille ja sairaille.

Edellä esitetyn nojalla pyytää Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta kunnioittaen ehdottaa Kulutuskeskuksien elintarvelautakuntain edustajakouksen lausuttavaksi:

1. Niissä kaupungeissa ja muissa kulutuskeskuksissa, joihin maito pääasiallisesti tuo-

daan muualta, on maitokauppa sekä myyntiin että ostamiseen ja kuljettamiseen nähden joko tehtävä kunnan yksinoikeudeksi tai jätettävä valtion tarkastuksen alaisille liikkeille. Yksinoikeuden saanut kunta voi luovuttaa oikeutensa käyttämisen valvomansa maitoliikkeen tai sellaisten liikkeiden yhtymän hoitettavaksi.

2. Jos paikkakunta, jonka maidonhankinta on jommallakummalla edellämainitulla tavalla järjestetty, tulee saamaan maitoa suhteellisesti runsaammin kuin muut, on se Valtion Vointarkastuslaitoksen määräyksestä velvollinen luovuttamaan osan maidosta lähetettäväksi sellaiselle paikkakunnalle, jossa maidosta on puutetta.

3. Kunkin paikkakunnan, jonka maidonhankinta on edellämainitulla tavalla järjestetty, tulee myydä maidon korttijärjestelmän tai muun luotettavan jakotavan mukaan, antamalla etusija lapsille ja sairaille.

4. Kulutuskeskuksiin lähetettävän maidon rajahinnan tulee tuotantopaikkakunnan lähetyksasemalla olla korkeamman kuin vähittäin myytäessä samalla paikkakunnalla.

5. Myyntihinnan vahvistaa kunnan elintarvelautakunnan ehdotuksesta jakelu- ja kuljetuskustannukset huomioon ottaen Valtion Vointarkastuslaitos ja voi se olla korkeampi varakkaammille kansanluokille ja alempi vähävaraisille.

6. Jos kunta, noudattaen Senaatin Elin-
tarveosaston hyväksymää ostajien luokittelua ja sen vahvistamaa varakkaampien kansan-
kerrosten suoritettavaa hintaa, käyttää omia

varojaan hinnan alentamiseksi vähävaraisille myytäessä, tulee valtion korvata puolet kunnan täten kärsimästä tappiosta.

7. Edistääkseen maidonsaantia kulutuskeskuksiin toimittaa valtio, maahan tuonnista riippuen, maitolähetysten vastikkeena yksinoikeuden saaneille kunnille ja valtion tarkastuksen alaisille liikkeille väkirehua, joka on jaettava maidontuojille suhteessa kunkin toimittamaan maitomäärään.

Karjakannan säästäminen ja lihankulutuksen järjestäminen.

Syyskuun 19 p:nä jätti Kuntainvälinen Elin-tarvetoimikunta Senaatin Kamaritoimituskun-nan Elintarveosastoon seuraavan lihakysymyksen järjestelyä koskevan kirjelmän:

Samoin kuin viime talvenakin on kuluneen kesänkin aikana lihakauppa ollut kokonaan kar-janmyyntiosuuskuntien monopolina. Tosin oli karjanmyyntiosuuskuntain toiminta samoin kuin niiden järjestömuotokin, kuten Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta Senaatille viime kesäkuussa jätetyssä kirjelmässä esitti, antanut aihetta oikeu-tettuihin muistutuksiin, mutta siitä huolimatta katsoi toimikunta samoin kuin Maataloustuotta-jain valtuustokin niiden monopoolin lihakaupan alalla välttämättömäksi m. m. karjakannan sääs-tämistä tarkoittavain rajahintain noudattamisen valvomiseksi. Kesän aikana karjanmyyntiosuus-kunnat, mikäli toimikunnan tiedossa on, eivät ole saaneet sisäistä järjestystään eikä toimintaansa entistä tarkoituksenmukaisemmaksi, mutta toi-selta puolen on huonon heinäsadon ja vähäisen rehuntuonnin vuoksi käynyt vielä tärkeämmäksi kuin ennen asiantilaa vastaavalla rajahintapoli-tiikalla pyrkiä säästämään karjakantaa. Raja-hintain ylläpitäminen taas edellyttää monopoolin säilyttämistä. Sen ohella on myönnettävä, että käytännölliset vaikeudet lihakaupan järjestämi-

Karjakannan säästäminen ja lihankulutuksen järjestäminen.

Syyskuun 19 p:nä jätti Kuntainvälinen Elin-tarvetoimikunta Senaatin Kamaritoimituskun-nan Elintarveosastoon seuraavan lihakysymyksen järjestelyä koskevan kirjelmän:

Samoin kuin viime talvenakin on kuluneen kesänkin aikana lihakauppa ollut kokonaan kar-janmyyntiosuuskuntien monopolina. Tosin oli karjanmyyntiosuuskuntain toiminta samoin kuin niiden järjestömuotokin, kuten Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta Senaatille viime kesäkuussa jätetyssä kirjelmässä esitti, antanut aihetta oikeu-tettuihin muistutuksiin, mutta siitä huolimatta katsoi toimikunta samoin kuin Maataloustuotta-jain valtuustokin niiden monopoolin lihakaupan alalla välttämättömäksi m. m. karjakannan sääs-tämistä tarkoittavain rajahintain noudattamisen valvomiseksi. Kesän aikana karjanmyyntiosuus-kunnat, mikäli toimikunnan tiedossa on, eivät ole saaneet sisäistä järjestystään eikä toimintaansa entistä tarkoituksenmukaisemmaksi, mutta toi-selta puolen on huonon heinäsadon ja vähäisen rehuntuonnin vuoksi käynyt vielä tärkeämmäksi kuin ennen asiantilaa vastaavalla rajahintapoli-tiikalla pyrkiä säästämään karjakantaa. Raja-hintain ylläpitäminen taas edellyttää monopoolin säilyttämistä. Sen ohella on myönnettävä, että käytännölliset vaikeudet lihakaupan järjestämi-

sessä ovat siksi suuret, että tuskin mitään täysin tyydyttävää järjestelmää voitaneekaan aikaansaada. Kaikkein turmiollisimmin vaikuttaisi vapaakauppa, se kun muiden elintarpeiden vähyyden vuoksi aikaansaisi suurta lihan kulutusta, mistä olisi seurauksena täydellinen puute sekä lihasta että karjantuotteista muutaman kuukauden kuluttua. Samalla vapaa kauppa maataloutemme korvaamattomaksi vahingoksi hävittäisi suuren osan karjakantaamme. Kuntainvälinen Elintarve-toimikunta on niin ollen sitä mieltä, että nykyinen *lihakaupan monopoli olisi edelleen säilytettävä*. Sen sijaan saattaisi kylläkin olla paikallaan, että se valvonta, mitä valtion puolesta aina on harjoitettava sen antaman monopoolin haltijoihin nähden, tehtäisiin mahdollisimman tehoisaksi esim. siten, *että asetettaisiin paikallisia valvojia, yksi kutakin karjanmyyntiosuuskuntaa kohti*. Niin menetellen voidaan monopoolin tuottamia varjopuolia vähentää, jotavastoin sen poistaminen saattaisi synnyttää arveluttaviakin seurauksia. Kun tällaiset paikalliset valvojat voisivat kyseessä olevan tehtävänsä suorittaa sivutoimenaan, ei heidän asettamisensa tulisi aiheuttamaan valtiolle kovinkaan suuria lisäkustannuksia.

Erittäin suurena vaikeutena lihakaupan järjestämiselle ovat n. s. sotilashankinnat. Kun sotaväelle on hankittava lihaa sotilasviranomaisten kulloinkin vaatimat määrät lainkaan katsomatta siihen, kuinka paljon lihaa on ostettavissa, on siitä seurauksena, että siviiliväestö saa silloin, kun lihaa on niukemmalta tarjolla, tyytyä perin vähään tai jäädä kokonaan ilman. Sitä paitsi ovat sotilasviranomaisten vaatimat lihamäärät sotaväen lukumäärään verraten ilmeisesti koh-

sessä ovat siksi suuret, että tuskin mitään täysin tyydyttävää järjestelmää voitaneekaan aikaansaada. Kaikkein turmiollisimmin vaikuttaisi vapaakauppa, se kun muiden elintarpeiden vähyyden vuoksi aikaansaisi suurta lihan kulutusta, mistä olisi seurauksena täydellinen puute sekä lihasta että karjantuotteista muutaman kuukauden kuluttua. Samalla vapaa kauppa maataloutemme korvaamattomaksi vahingoksi hävittäisi suuren osan karjakantaamme. Kuntainvälinen Elintarve-toimikunta on niin ollen sitä mieltä, että nykyinen *lihakaupan monopoli olisi edelleen säilytettävä*. Sen sijaan saattaisi kylläkin olla paikallaan, että se valvonta, mitä valtion puolesta aina on harjoitettava sen antaman monopoolin haltijoihin nähden, tehtäisiin mahdollisimman tehoisaksi esim. siten, *että asetettaisiin paikallisia valvoja, yksi kutakin karjanmyyntiosuuskuntaa kohti*. Niin menetellen voidaan monopoolin tuottamia varjo-puolia vähentää, jotavastoin sen poistaminen saattaisi synnyttää arveluttaviakin seurauksia. Kun tällaiset paikalliset valvojat voisivat kyseessä olevan tehtävänsä suorittaa sivutoimenaan, ei heidän asettamisensa tulisi aiheuttamaan valtiolle kovinkaan suuria lisäkustannuksia.

Erittäin suurena vaikeutena lihakaupan järjestämiselle ovat n. s. sotilashankinnat. Kun sotaväelle on hankittava lihaa sotilasviranomaisten kulloinkin vaatimat määrät lainkaan katsomatta siihen, kuinka paljon lihaa on ostettavissa, on siitä seurauksena, että siviliväestö saa silloin, kun lihaa on niukemmalta tarjolla, tyytyä perin vähään tai jäädä kokonaan ilman. Sitä paitsi ovat sotilasviranomaisten vaatimat lihamäärät sotaväen lukumäärään verraten ilmeisesti koh-

tuuttoman suuret, kun otetaan huomioon nykyinen ahdinkoaika elintarpeiden alalla. Tämän vuoksi on aivan välttämätöntä, *että sotaväelle menevää lihamäärää tuntuvasti alennetaan, asettamatta sotaväkeä lihansaamisessa sen parempaan asemaan kuin siviiliväestöäkään.* Koska kuitenkin yksityiset karjanmyyntiosuuskunnat eivät hyvin ymmärrettävistä syistä voi riittävällä ponnella puolustautua sotilasviranomaisten vaatimuksia vastaan, *olisi Senaatin saatava aikaan sopimus tässä suhteessa sotilasviranomaisten kanssa.*

Tärkeimpiä toimenpiteitä lihakysymyksen järjestämisessä nykyisin on saada elävää karjaa ja lihaa niin paljon kuin suinkin säästetyksi talven varalle. Sen vuoksi on ensinnäkin kaikkea tarpeetonta teurastusta mahdollisimman huolellisesti vältettävä, koettamalla sekin osa karjasta, joka pakosta tullaan tappamaan, pitää elävänä niin kauan kuin vain rehuvarat suinkin sallivat. Kun yhtenä tehokkaana keinona teurastuksen ehkäisemisessä, kuten jo edellä huomautettiin, on pidettävä sellaista rajahintapolitiikkaa, joka karjan myynnin tekee karjanomistajille epäedullisemmaksi nykyhetkellä kuin myöhemmin, olisi *Kuntainvälisen Elintarvetoimikunnan mielestä nautakarjanlihan rajahintoja nyt heti tuntuvasti alennettava lupaamalla niitä huomattavasti korottaa vuoden lopulla.* Sitä vastoin näyttää toimikunnan mielestä siltä *kuin sianlihan rajahinnat olisivat kokonaan poistettavat,* koska sianlihan saantimahdollisuudet ovat maassamme tätä nykyä kuitenkin siksi vähäiset, ettei sianlihalla ole mitään merkitystä kansan suurten joukkojen ravintoaineena, ja nykyiset rajahinnat vain estä-

vät niitäkin pieniä määriä sianlihaa, joita vielä on saatavissa, julkiseen kauppaan tulemasta. Sianlihan rajahintojen poistamisesta voisi sen ohella olla se etu, että sikakantaa edes jossain määrin koetettaisiin säilyttää.

Samalla kun karjan teurastusta on mikäli mahdollista ehkäistävä, olisi myös lihan päivittäinen kulutus saatava supistumaan. Tämän vuoksi olisi toimikunnan mielestä *lihaa myytävä yleisölle vain annoksittain määräämällä annoksen suuruus henkeä kohti korkeintaan 250 grammaksi viikossa*. Siinä tapauksessa, että lihaa tulisi kaupunkeihin ja muihin kulutuskeskustoihin enemmän kuin tämän perusteen mukaan olisi lupa kuluttaa, *olisi liiaksi oleva liha suolattava talvea varten*. Etusijassa olisi kyseessäoleva liha suolattava elintarvelautakuntien toimesta, mutta siinä tapauksessa, että elintarvelautakunnat eivät riittävässä määrin siihen ryhtyisi, olisivat karjanmyyntiosuuskunnat monopoolin säilymisen ehtona velvoittavat sen tekemään.

Kokouksessaan syyskuun 20 ja 21 p:nä yhtyi Kuntainvälinen Elintarvevaltuusto tätä kirjelmää kannattamaan lisäten omasta puolestaan:

Vaikka Kuntainvälinen Elintarvevaltuusto onkin sitä mieltä, että nykyinen lihakaupan monopoli on edelleen säilytettävä, olisi Elintarvevaltuuston käsityksen mukaan nykyiseen järjestelmään tehtävä kumminkin se muutos, *että Senaatin Elintarveosasto voisi erikoisesta anomuksesta myöntää suurempien kulutuskeskusten elintarvelautakunnille oikeuden ostaa lihaa ohi monopolin haltijan*. Tällaiseen muutokseen on Elintarve-

valtuuston mielestä täysin syytä senvuoksi, koska karjanmyyntiosuuskunnat ovat siksi huonosti järjestäneet lihanhankinnan erinäisiin kaupunkeihin, että niiden elintarvelautakunnat, jotka apunaan voivat käyttää ammattitaitoisia lianhankkijoita, katsovat itse kykenevänsä melkoista paremmin järjestämään lihansaannin paikkakunnalleen. Toivottavasti voidaan tällaisia erikoisoikeuksia myöntää sotilashankintojen järjestämisen sitä estämättä.

Tämän lisäksi on Kuntainvälinen Elintarvevaltuusto sitä mieltä, että elintarvelautakunnille niiden lihansuolaamistyön helpoittamiseksi *olisi myönnettävä oikeus myydä ostamaansa lihaa yksityiselle yli ehdotetun korkeimman annosmäärän sillä ehdolla, että ostaja suolaa sen talven varaksi.* Elintarvelautakuntien olisi silloin pidettävä näistä lihanmyynneistään tarkkaa luetteloa, ja *jätettävä jokainen, joka saa lihaa yli varsinaisen annosmäärän, ilman vastaavaa korttimäärää talvella.*

Edellä olevat ehdotukset on Senaatin asettama Valtion Lihatoimikunta, jossa Kuntainvälinen Elintarvetoimikuntakin on edustettuna, ottanut harkittavakseen ja pääasiassa niihin yhtynyt. Karjanmyyntiosuuskuntain yksinoikeus harjoittaa lihakauppaa on pysytetty edelleen voimassa. Tehdessään korjausehdotuksia nykyisin voimassa olevaan senaatin päätökseen lihakaupasta on Valtion Lihatoimikunta huomioonottanut Elintarvevaltuuston sen ehdotuksen, että suurimpien kaupunkien elintarvelautakunnille on eri-

koisesta anomuksesta myönnettävissä oikeus ostaa lihaa ohi karjanmyyntiosuuskuntain. Myöskin on pääasiassa varteenotettu se vaatimus, että valvonta on järjestettävä tehokkaaksi esim. erityisten valvojain avulla, vaikka Lihatoimikunta ei toistaiseksi vielä ole loppuunkäsitellyt kysymystä, olisiko erikoinen valvoja asetettava kulkekin karjanmyyntiosuuskunnalle vai olisiko tarkoituksenmukaisempaa ottaa Lihatoimikunnan palvelukseen konsulentteja, joita lähetettäisiin eri seuduille tarkastus- ja neuvontamatkalle. Miellipiteet ovat paremmin kallistuneet tämän jälkimäisen menettelytavan puolelle. Samalla on Lihatoimikunta ryhtynyt valmistamaan suunnitelmaa valvonnan järjestämisestä yleensä ja kaikessa laajuudessaan.

Sitä taas, mitä Elintarvetoimikunta huomautti sotilashankintain järjestämisestä ja sotaväelle menevän lihamäärän vähentämisestä, pitää Lihatoimikuntakin kaikin puolin välttämättömänä.

Mainitussa esityksessä ehdotettiin myös nautakarjan lihan rajahintojen tuntuva alentamista syysteurastusten ajaksi, jotta teuraskarjaa saataisiin pidetyksi elävänä niin kauvan kuin rehuvarat suinkin sallivat, ja lihaa siten säästyisi talveksi. Kun Valtion Lihatoimikunta, uudestaan muodostumisensa takia, pääsi käsittelemään tätä ehdotusta vasta kun suuri osa syysteurastuskautta jo oli ohi ja kun oli pelättävissä, että toi-

menpide tällöin toteutettuna aiheuttaisi sekaan-
nusta lihakaupassa, ei Lihatoimikunta ole raa-
vaslihan rajahintoja ehdottanut alennettavaksi.
Lieneekin myönnettävä, että nykyään enää ei
toimenpiteellä olisi tarkoitettua vaikutusta.

Mitä lihankulutukseen tulee, on Lihatoimikun-
ta Elintarvetoimikunnan ehdotuksen mukaisesti
yhtynyt siihen, että viikkoannos olisi henkeä koh-
den 250 grammaa ja että lihansuolausta talvea
varten olisi elintarvelautakuntain toimesta tar-
mokkaasti harjoitettava, sikäli kuin lihaa nyt
teurastusten aikana karttuu yli kulutuksen.

Kun on pidettävä epäkohtana, että laajem-
massa määrässä annettaisiin yksityisille 10 kilon
lupakirjoja lihankuljetusta varten, on Lihatoi-
mikunta asettunut sille kannalle, että lupakirjoja
voi saada ainoastaan karjanomistaja, joka haluaa
omasta karjastaan lihaa omaa, toisella paikka-
kunnalla olevaa talouttaan varten. Sen paikka-
kunnan elintarvelautakunnalta, johon lihaa tuo-
daan, on halullisen saatava todistus, ja ainoastaan
sellaisen todistuksen esittäessään voi karjanomis-
taja saada lupatodistuksen karjanmyyntiosuus-
kunnalta. Täten tulisi kussakin tapauksessa väl-
tetyksi se mahdollisuus, että osuuskunnat antai-
sivat lupakirjoja niillekin karjanomistajille, joilla
ei omaa taloutta toisella paikkakunnalla ole.

Kun Valtion Lihatoimikunta, lihakaupan jär-
jestelyssä täten seuraa samoja näkökohtia, joita

Kuntaivälinen Elintarvetoimikuntakin on oikeina pitänyt, ehdottaa toimikunta Kulutuskeskuksien elintarvelautakuntain edustajakokouksen lausuttavaksi:

1. Lihakauppa ja sen valvonta on järjestettävä Valtion Lihatoimikunnan edelläesitettyjen ehdotusten mukaisesti.

2. Lihan kulutus on kulutuskeskuksissa supistettava 250 grammaan henkeä ja viikkoa kohti silloinkin, kun lihaa runsaammin saadaan.

*3. Kulutuskeskuksien Elintarvelautakuntain on tarmokkaasti huolehdittava lihan suo-
laamisesta talven varalle.*

Kuntaivälinen Elintarvetoimikuntakin on oikeina pitänyt, ehdottaa toimikunta Kulutuskeskusten elintarvelautakuntain edustajakokouksen lausuttavaksi:

1. Lihakauppa ja sen valvonta on järjestettävä Valtion Lihatoimikunnan edelläesitettyjen ehdotusten mukaisesti.

2. Lihan kulutus on kulutuskeskuksissa suositettava 250 grammaan henkeä ja viikkoa kohti silloinkin, kun lihaa runsaammin saadaan.

*3. Kulutuskeskusten Elintarvelautakuntain on tarmokkaasti huolehdittava lihan suo-
laamisesta talven varalle.*

Perunain hankinta kulutuskeskuksiin ja jakaminen niiden asukasten kesken.

Syyskuun 18 p:nä teki Kuntainvälinen Elin-tarvetoimikunta Senaatin Kamaritoimituskunnan Elintarveosastolle seuraavan esityksen peruna-kaupan järjestämisestä.

Kesällä vallinneen kuivuuden sekä heinä- ja syyskuulla sattuneiden hallaöiden johdosta tulee perunasato tänä vuonna arvatenkin melkoista pienemmäksi kuin tavallisesti. Viime vuosina on se ollut noin 6,5 milj. hl, josta 1,3 milj. hl. on tarvittu siemeneksi. Omasta maasta saadun kulutusmäärän 5,200,000 hehtolitrin lisäksi on, pääasiallisesti Virosta, tähän asti tuotu 150,000—200,000 hl. perunoita eli huomattava osa kaupunkien perunatarpeesta, minkä ohella perunajauhot on tuotu Venäjältä ja ulkomailta. Kun perunajauhojen tuonnista puhumattakaan perunain tuonti Virosta on jäänyt jotenkin olemattomiin ja oman maan sato tulee vähäiseksi, on ainakin suuremmissa kaupungeissa ja kulutuskeskuksissa perunoista nyt jo ankaraa puutetta olemassa. Katsoen siihen, että peruna kuitenkin on nykyisin vilja-annoksien vähyyden vuoksi entistä tärkeämpi ravintoaine, on Kuntainvälinen Elin-tarvetoimikunta katsonut velvollisuudekseen puolestaan harkita, miten tätä puutetta voitaisiin vähentää.

Kun äsken lienee avautunut mahdollisuuksia

saada perunoita Virosta näyttää toimikunnan mielestä toivottavalta, että valtio ryhtyisi kii-reellisesti tarmokkaiisiin toimenpiteisiin niiden ostamiseksi jakaakseen ne sitten elintarvelautakunnille.

Samalla olisi toimikunnan mielestä ryhdyttävä erikoisiin toimenpiteisiin keinottelutarkoituksessa ostettujen perunavarastojen saattamiseksi elintarvelautakuntain huostaan. Tehokas keino tässä suhteessa olisi toimikunnan mielestä se, että elintarvelain 3 §:n nojalla kuvernöörit joko omasta aloitteestaan tai elintarvelautakuntain esityksestä velvottaisivat välittäjiä myymään varastonsa rajahintaan. Siinä tapauksessa, että tällaisen varaston omistaja kiellettyy sitä myymästä, olisi kuvernöörien myytävä tavara haltijan laskuun joko rajahinnasta tai vähentämällä siitä 10 %.

Enemmän keinottelun estämiseksi taas olisi perunain kuljetus kunnasta toiseen kiellettävä rautateitse, vesitse ja maanteitse osoitettuna muille kuin elintarvelautakunnille. Missä nämä eivät katso voivansa täysin tyydyttää paikkakunnan perunatarvetta, tulisi taas edistää yksityistenkin kuluttajain ponnistuksia hankkia itselleen perunoita. Sen vuoksi olisi oikeutettava elintarvelautakuntia antamaan alueellaan asuville kuluttajille lupakirjoja perunain kuletuksen omaa tarvettaan varten. Tietenkään eivät elintarvelautakunnat saisi myöntää kuljetuslupia rajattomasti, vaan olisi toimikunnan enemmistön mielestä korkeimmaksi määräksi pantava 1,25 hehtolitraa ruokakunnan jäsentä kohti, toimikunnan jäsenen Somersalon pitäessä tarpeellisena, että korkeimmaksi määräksi olisi

säädettävä 1,5 hehtolitraa. Samallaisia lupakirjoja olisi elintarvelautakuntain myös syytä antaa ruokaloille, sairaaloille ja sellaisille teollisuuslaitoksille y. m., jotka hankkivat perunoita työväestölleen tai palveluksessaan oleville henkilöille, ottaen silloinkin huomioon, että tämä hankinta rajottuisi 1,25 hehtolitraan kaikkia aterioita syöpää ruokavierasta, hoidokkia tai perunan jakoon osallista kuluttajaa kohti.

Antamistaan lupakirjoista samoin kuin niistä ruokakunnista, jotka tällä tavoin saavat perunoita, tulisi kunkin elintarvelautakunnan pitää tarkkaa luetteloa huolehtien siitä, että samat kuluttajat eivät tulisi osallisiksi elintarvelautakunnan itsensä hankkimista perunamääristä, joita suuremmissa kulutuskeskuksissa arvatenkin on ryhdyttävä kunnallisten korttijärjestelmän avulla jakamaan.

Mitä taas tulee perunain nykyiseen rajahintaan on se vahvistettu silmällä pitäen kesällä nostettuja perunoita, joten nyt on tarpeen määrätä uusi rajahinta, kuten Elintarveosasto aikaisemmin lienee suunnitellutkin. Katsoen siihen, että perunain hinta syysnostojen alettua luonnollisista syistä aina melkoisesti laskee, ei rajahintaa lähetysasemalla tai -laiturilla sopine määrätä korkeammaksi kuin 30 markaksi hehtolitalta. Tämäkin hinta on 5—6 kertaa rauhan-aikaista korkeampi, mutta lienee kuitenkin välttämätön, siihen katsoen, että maanviljelijät itsekin tänä vuonna tavallista enemmän tarvitsivat perunansa. Syysnostojen päätyttyä eli marraskuun 1 päivästä olisi paikallaan alentaa rajahintaa 20 markaksi ja olisi tämä nyt jo ilmoitettava, jotta perunain myyntiä kulutuspaikkakunnille joudutettaisiin.

Tätä ehdotusta Kuntainvälinen elintarvevaltuusto pääkohdiltaan kannatti kokouksessaan syyskuun 20 ja 21 päivinä ja Senaatti julkaisikin lokakuun alussa syyskuun 26 p:nä päivätyn päätöksen, jonka sisällys oli edelläesitetyn suunnitelman mukainen ja antoi Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta heti sen jälkeen sanomalehdissä ja myöhemmin kiertokirjeellä kulutuskeskusten elintarvelautakunnille seuraavat neuvot sen soveltamiseen nähden:

Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta *kehoittaa elintarvelautakuntia käyttämään kuljetuskiellon aikaansaamaa kysynnän vähenemistä hyväkseen ja hankkimaan viipymättä riittävän runsaita perunavarastoja talven varalle, sitäkin suuremmalla syyllä, kun viljan saanti ilmeisesti tulee jäämään paljon vähemmäksi kuin mitä nykyisen kulutuskauden alkaessa otaksuttiin, joten puuttuvaa syömäviljaa tultanee pakoitetuksi korvaamaan perunoilla.*

Perunoille määrätty rajahinta, 30 m:kaa hehtolitralta, tarkoittaa tuotantopaikkaa lähinnä olevalla rautatieasemalla vaunuun tai laivalaiturilla laivaan lastattua tavaraa. Elintarvelautakunnat ovat siis oikeutetut perunoita myydessään lisäämään rajahintoihin hankinta- ja säilytyskustannuksensa.

Elintarvelautakunnan hankkimia perunoita yksityisille jaettaessa, on lautakunnan syytä vaatia, että ne, jotka perunoita haluavat ostaa, ensin jättävät elintarvelautakunnille selonteon omista perunavarastoistaan oikeuttaen elintarvelautakunnan koska tahansa ne tarkastamaan. Tätä

varten tulisi elintarvelautakunnan valmistaa kaa-
vakkeita, joissa perunakortin hakija ilmoittaa
oman varastonsa ja ruokakuntansa jäsenluvun.
Kunnes näin menetellen on saatu erityiset
perunakortit jaetuksi, sopii perunoita myydä
sokeri- tai voikortin lippuja lävistämällä. Jos
elintarvelautakunta on saanut hankituksi peru-
noita yli hetken tarpeen ja siis *ryhtyy myymään*
talven varallekin, on lautakunnan tietenkin toi-
mitettava tätäkin myyntiä vain sellaisin erin,
että kaikille tarvitsijoille riittää suhteellisesti ruo-
kakunnan jäsenlukuun sama määrä.

Talven varalle myymiseen on sitä suurempi
syy, koska elintarvelautakunnalle voi olla vai-
keata saada riittävästi sopivia säilytyspaikkoja
Yksityisillä talouksilla sitä vastoin on tavalli-
sesti jo vanhastaan valmiina säilytyspaikat,
joten, sikäli kun perunoita karttuu, on paikal-
laan heti myydä mahdollisimman useille ku-
luttajatalouksille se määrä, mikä elintarvelauta-
kunnan hankkimista perunoista niiden osalle
tulee, niiden itsensä säilytettäväksi. Näin me-
netellen tulisi elintarvelautakuntien säilytettä-
väksi jäämään vain se perunamäärä, minkä tar-
vitsévat ne taloudet, joilla ei ole varoja ostaa
perunoita varastoon tai joilla ei ole säilytys-
paikkoja. *Jos elintarvelautakunnalle tulee vai-*
keaksi hankkia vuokraamalla säilytyspaikkoja
näin vähentyneellekin perunamäärälle, ei omien
säilytyspaikkojen rakentaminen ole vältettävissä,
vaan on siihen aivan viipymättä ryhdyttävä.

Perunan kuljetuskiellosta julkaistussa ase-
tuksessa on, kuten jo huomautettu, myönnetty
elintarvelautakunnille oikeus antaa yksityisille
lupia perunan kuljetukseen. Tällaisia *kuljetus-*

lupia on ehdottomasti myönnettävä kuitenkin vain sellaisissa tapauksissa, jolloin perunat tuodaan omilta viljelyspalstoilta. Muissa tapauksissa sen sijaan on lupia annettava yksityisille talouksille erittäin varovaisesti. Mitä enemmän yksityisiä on tällaisten kuljetuslupien nojalla kilpailmassa elintarvelautakuntien kanssa perunain ostamisessa, sitä korkeammiksi nousevat vain hinnat puhumattakaan siitä, että kuljetusluvat helposti voivat joutua hintoja korottavain välittäjien käsiin. Yleisenä sääntönä on senvuoksi pidettävä, että mitään perunan kuljetuslupia ei yksityisille talouksille ole annettava. Yksityiset ostakoot perunansa elintarvelautakunnalta. Ainoastaan sellaisessa poikkeustapauksessa, ettei elintarvelautakunta katso kykenevänsä perunoita hankkimaan, on yksityisille talouksille annettava lupia kuljettaa ostoperunoita. Tällöinkin on lupia annettava vain ehdolla, että luvan anoja ensin jättää elintarvelautakunnalle ilmoituksen perunavaroistaan, oikeuttaen elintarvelautakunnan ne koska tahansa tarkastamaan, ja on elintarvelautakunnan sitäpaitsi pidettävä tarkat luettelot kuljetuslupia saaneista talouksista ja perunamääristä, joiden kuljettamiseen kullekin on lupa annettu. Kuljetuslupaa annettaessa on perunakortti jätettävä takaisin tai lupaa vastaava lippumäärä siitä erotettava. Ellei perunakortteja vielä ole jaettu, voidaan esim. sokerikortteihin leimata perunain kuljetuslupa annetuksi. Siinä tapauksessa on perunakortteja aikanaan jaettava vain niille, jotka esittävät leimaamattoman sokerikortin ynnä tiedonannon perunavarastostaan.

Siinä tapauksessa, että elintarvelautakunta, koska se ei katso itse kykenevänsä perunoita

hankkimaan, on pakotettu kuljetuslupia yksityisille myöntämään, voi se asianomaisten sitä pyytäessä yhdistää yhteen useampien talouksien kuljetuslupia. Myöskin voidaan samoilla perusteilla ja ehdoilla kuin yksityisperheille antaa kuljetuslupia ruokaloillekin, vaatimalla näiltä kuitenkin tarkka selvitys siitä, kuinka monta aterialla niissä keskimäärin päivässä syödään.

Edelläesitetty Kuntainvälisen Elintarvetoimikunnan suunnitelma on tullut varsin puutteellisesti toteutetuksi. Senaatin antama kuljetuskielto julaistiin vasta kaksi viikkoa rajahinnan alentamisen jälkeen. Tämä oli silloin kaupan ollessa täysin vapaana menettänyt merkityksensä; todellinen hinta oli kohonnut noin puolta suuremmaksi. Senaatin Elintarveosasto ei myöskään ennakolta antanut kulutuskeskusten elintarvelautakunnille mitään ohjeita perunakaupan järjestelyyn nähden eikä edes saattanut niiden keskuselintä, Kuntainvälistä Elintarvetoimikuntaa, tilaisuuteen sellaisten ohjeiden antamiseen, tämä kun sai Senaatin päätöksestä tiedon vasta samaan aikaan kuin se julaistiin. Tästä oli seurauksena, että lupakirjoja perunain kuljetukseen annettiin sangen runsaasti ja huolenpito toimeentulosta saattoi niitä yksityisiä, joilla oli varoja ja tuttavuuksia maaseudulla, ostamaan mahdollisimman paljon perunoita rajahintoja ylittäen. Elintarvelautakunnat, joiden ostoksista vähävaraisten elintarpeiden saanti riippuu, jäivät sitä vastoin, mikäli tiedetään, sangen vähien perunamäärien varaan. Sen sijaan, että yksityisten ostokset hyvin olisivat voineet jäädä lokakuun

loppuvaiheille tai marraskuun ajaksi, elintarvelautakuntain käyttäessään hyväkseen alkusyksyä, kävi juuri päinvastoin.

Nyt enää on myöhäistä tätä asiantilaa muuttaa. Jos lupakirjat yksityisiltä kiellettäisiin ja elintarvelautakunnat eivät sittenkään saisi hankituksi perunoita, olisi vain sitä suurempi joukko niitä vailla talven aikana. Ja silloin ei voi perunoita enää suuremmassa määrin kuljettaa varsinkaan nykyisin, kun ei ole lämpimiä rautatievaunuja saatavissa. Tarkemman järjestelyn täytyy niin ollen jäädä kevättalveen. Sitävastoin on välttämätöntä saada ensi tilassa toimeen perunavarastojen ilmoitus, jotta hallituksella olisi pohjaa vastaisia toimenpiteitään varten.

Onneksi on hallitus saanut Virosta ostettua sellaisen perunamäärän, joka vastaa tavallisina vuosina tapahtunutta tuontia, joten perunoista toivottavasti ei sittenkään tule suurempaa puutetta.

Edelläesitetyn nojalla pyytää Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta kunnioittaen ehdottaa Kulutuskeskuksien elintarvelautakuntain edustajakokouksen lausuttavaksi:

1. *Perunakauppaan nähden on nykyään säädetty järjestelmä toistaiseksi säilytettävä.*
2. *Elintarvelautakuntain on hankkiminen mahdollisimman suuria perunavarastoja ja huolehtiminen niiden tarkoituksenmukaisesta säilyttämisestä.*
3. *Elintarvelautakuntain hankkimia perunoita on myytävä vain varastonsa ilmoittaneille ruokakunnille, mikäli näillä on vähemmän perunoita kuin elintarvelauta-*

kunta saattaa keskimäärin kaikille tarvi-
joille luovuttaa.

4. Elintarvelautakuntain on antaessaan
lupakirjoja perunainkuljetukseen muille
kuin perunain viljelijöille ehdottomasti en-
sin vaadittava hakijalta ilmoitus jo omista-
tamastaan perunamäärästä.

5. Hallituksen tulee ensi tilassa koko maas-
sa toimeenpanna määrättyä alirajaa suu-
rempain perunavarastojen ilmoittaminen
elintarvelautakunnille.

Suurten paloöljyvarastojen takavarikointi ja käyttö.

Lokakuun 15 p:nä jätti Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta Senaatin Kamaritoimituskunnan Elintarveosastolle seuraavan suurten paloöljyvarastojen valtiolle luovuttamista koskevan kirjelmän:

Koska paloöljystä ensi talvena ilmeisesti tulee olemaan puutetta, ja kun paloöljyä sitäpaitsi voitaneen käyttää vastikkeena maidon ja voin houkuttelemiseksi kauppaan tuottajilta, rohkenee Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta täten kunnioittaen ehdottaa,

että valtio viipymättä julistaisi takavarikonalaiseksi kaikki tuontiliikkeillä olevat paloöljyvarastot samoin kuin myös kaiken maahan saapuvan paloöljyn,

jättäen kuitenkin jakelun tuontiliikkeiden suoritettavaksi Senaatin määräyksien mukaan, ja sen valvonnan alaisena. Samalla olisi valtion toimesta mahdollisimman pian

otettava selko paloöljyn tarpeesta teollisuuden, maanviljelyksen ja kalastuksen piirissä, ja olisi toimikunnan mielestä tällöin asetettava etusijalle tuotannolliset tarkoitukset,

pitäen valaistustarpeen tyydyttämisen paloöljyllä edellisiin verraten toisarvoisena asiana.

Elintarvesäädösten noudattaminen.

Elintarvejärjestelyn tehoisuutta on tähän asti suuresti haitannut se, että julkaistujen asetusten ja määräysten kiertämistä ja suoranaista rikkomistakin suuressa määrässä tapahtuu ja että näiden määräysten noudattamista ei myöskään ole riittävästi valvottu. Yhtenä syynä verrattain yleiseen elintarvelain rikkomiseen on ollut se että maassamme päästiin järjestämään elintarvekysymystä vasta silloin kun se jo oli kehittynyt arveluttavaan pulaan. Alusta pitäen täytyi niin ollen ryhtyä varsin ankariin yksilön vapautta rajoittaviin toimenpiteisiin ja tämä synnytti luonnollisesti suuremman vastustuksen kuin vähitellen pitemmän ajan kuluessa tapahtuva vapauden rajoitus. Toisena varsin vaikuttavana seikkana on ollut se, että aikaisemmat elintarvealaa koskevat määräykset olivat vieraan sortohallituksen antamia, suurelta osalta laittomia ja vahingollisia sekä aina laitomaan, sota-ajan pakkovaltaa säätävään asetukseen vedoten julaistuja. Silloin tuntui elintarvesäädösten noudattamatta jättäminen osalta yleistä kansallista vastarintaa ja näytti omaa

yksityisetua tavoiteltaessakin asianomaisen mielestä oikeutetulta. Vallankumouksen jälkeen johtoon astuneella suomalaisella hallituksella taas ei ole ollut valvontaa ja järjestyksen pitoa varten riittäviä apukeinoja käytettävissään ja lukuisat lyhyessä ajassa järjestettävät kysymykset ovat myös estäneet omistamasta riittävää huomiota valvontaan ja järjestämiseen. Mutta aseman käytyä yhä vakavammaksi on välttämättöntä, että myöskin valtion järjestystoiminta saadaan tehokkaammaksi ja että annettujen määräysten noudattamista kaikin käytettävissä olevin keinoin valvotaan. Tässä suhteessa on huomiota kiinnitettävä varsinkin voimassa olevain määräysten tunnetuksi tekemiseen yleisölle, elintarpeiden salaisen maasta viennin ja maanrajojen sisällä tapahtuvan salakuljetuksen ehkäisemiseen, rajahintain noudattamisen valvomiseen sekä elintarverikosten rankaisemiseen.

Tietojen antaminen yleisölle voimassa olevista määräyksistä.

Voimassa olevain määräysten tunnetuksi tekemistä koskevan ehdotuksen teki Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta jo syyskuun 25 p:nä Senaatin Kamaritoimituskunnan Elintarveosastolle seuraavalla kirjelmällä:

Katsoen siihen, että elintarveasioissa annettujen asetusten ja määräysten moninaisuuden vuoksi

yleisölle saattaa olla vaikeata olla selvillä siitä, mitä eri tapauksista on säädetty ja on voimassa, rohkenee Kuntainvälinen Elintarve-toimikunta, Kuntainvälisen Elintarvevaltuuston kokouksessa t. k. 21 päivänä tekemän päätöksen mukaisesti, täten Senaatin Elintarveosastolle ehdottaa, *että Senaatin toimesta, sitenkun nykyisen tilanteen vaatimat muutokset elintarvekysymyksen järjestelyyn on saatu valmiiksi, laadittaisiin elintarveasioissa annetuista asetuksista ja määräyksistä yleisöä varten yhteen-veto, josta kävisi selville mitä eri tavarain kuljetukseen nähden on voimassa, miltä viranomaisilta ja millä ehdoilla passitukset ja lupakirjat ovat saatavissa, mitkä tavarat ovat valtiolle luovutettavat, mitkä määrät haltija siinä tapauksessa saa itselleen pidättää y. m. s.*

Samalla saapi toimikunta Kuntainvälisen Elintarvevaltuuston kehoituksesta kunnioittaen pyytää *että Senaatin toimesta tehtäisiin yleisölle selkoa voimassa olevista rajahinnoista, julkaisemalla ne maan kaikissa sanomalehdissä kerran viikossa tai ainakin kaksi kertaa kuussa määrätyssä paikkaa lehteä olevassa, pysyväisessä, valtion kustantamassa ilmoituksessa.*

Tähän kirjelmään viitaten pyytää Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta ehdottaa Kulutuskeskuksien elintarvelautakuntain edustajakokouksen lausuttavaksi:

Kun voimassa olevain elintarvesäädösten noudattamisen ensi edellytyksenä on, että yleisö ne tuntee ja tarpeen tullen voi ottaa niiden yksityiskohdista selkoa, kehoittaa kokous hallitusta ensi tilassa toteuttamaan edelläesitetyt ehdotukset.

Salaviennin ehkäiseminen.

Varsinkin on elintarpeiden salainen vienti Venäjälle vaikuttanut tuhoisasti kaikkeen järjestelyyn. Pietarin korkeat hinnat ovat houkuttelleet joukottain henkilöitä suorastaan ammattiin harjoittamaan niin hyvin elintarpeiden kuin muidenkin vientikiellon alaisten tavarain kuljetusta Venäjälle.

Rautateitse tapahtuvan salaviennin ehkäisemistä on tähän saakka vaikeuttanut muun ohessa se, että käytännölliset syyt ovat ehkäisseet tehokkaan junien tarkastuksen aikaansaamista. tällaisen tarkastuksen kun tulisi tapahtua Suomenpuolella rajaa, ja se ei ole mahdollista liikennettä vaikeasti häiritsemättä. Sitäpaitsi jäisi tarkastus rahtitavaraan nähden aina jossain määrin tehottomaksi. Tähän nähden olisi asianomaisten Venäjän viranomaisten suostumuksella Suomesta Pietariin saapuvain tavarain tarkastus järjestettävä tapahtuvaksi Venäjän puolella samanaikaisesti Venäjän tulliviranomaisten toimittaman tulotarkastuksen kanssa. Käsimatkatavaran ja Valkeasaaren tullikamarissa tullattavan rahtitavaran tarkastus tapahtuisi Valkeasaarella, muun rahti- ja matkatavaran tarkastus Pietarissa. Valkeasaarella olevan tullivartion ja Pietarin tullitoimiston miehistöä olisi siis lisättävä ja hankittava suomalaisille tulliviranomaisille oikeus suorittaa esitettyjä tarkastuksia

ja niiden yhteydessä takavarikoita. Jotta saataisiin varmuus siitä, että tavaroita ei lähetetä Suomesta Venäjälle valenimellä olisi säädettävä, että Venäjälle meneviä tavaralähetystyksiä ei saada rautatiellä ottaa vastaan ilman henkilöllisyystodistusta.

Salavientiä *vesitse* on vaikeampi valvoa. Se johtuu siitä, että aluksilla on oikeus Tullisäännön 36 §:n mukaan ottaa painolastia tai kotimaisia tuotteita tai teoksia maalaissatamissa ilman tullivalvontaa ja lisäksi on Senaatti muutama vuosi sitten myöntänyt niille sen etuuden, ettei niiden tarvitse edes poiketa tullikamariin tai tullivartioon Venäjälle lähtiessään, vaan voi alus mennä suoraan merelle, kun laivuri on käynyt hakemassa tullikamarista tai tullivartiosta passin. Ei ole niin ollen ihmeteltävää, että salakuljetusta laivoilla harjoitetaan, etenkin kun halkolastissa olevia laivoja lastauksen päätyttyä on hyvin vaikeata tutkia.

Salakuljetusta olisi omiaan tehokkasti ehkäisemään se, että peruutettaisiin Senaatin myöntämä helpotus, että alukset saavat purjehtia Venäjälle poikkeamatta tullivartioon tarkastettaviksi. Sen ohella tulisi velvoittaa alukset, jotka ottavat lastia maalaissatamissa, ilmoittamaan siitä ennen lastauksen alkamista sen piirin tullikamarille, missä lastaus tapahtuu; valvontaa harjoittamaan olisi ainakin suurimpiin näistä tullikamareista

asetettava tullivartioita, joiden erikoistehtävänä olisi kierrellä tarkastamassa lastauksia. Tullivartijan olisi annettava aluksille kuormauslupakirja ja ilman tällaisen lupakirjan esittämistä ei mikään tullikamari tai vartio saisi lähtöpassia alukselle antaa.

Halkoaluksiin nähden olisi edelläolevan lisäksi meneteltävä siten, että kielletään halkojen vienti ja annetaan vientilupia vain niille toiminimille, jotka sitoutuvat vastaamaan siitä, ettei heidän rahtaamissaan aluksissa tavaraa salakuljeteta. Uhaksi pantaisiin sitoumuksen muodossa, että toiminimi, jonka rahtaamassa aluksessa tavaataan vientikiellon tai kuljetuskiellon alaista tavaraa, suorittaa valtiolle esim. tavarän nelinkertaisen arvon ei kuitenkan vähempää kuin 500 markkaa, jotapaitsi rikollista vastaan nostettaisiin erikseen syyte. Sen lisäksi menettäisi toiminimi oikeuden viedä vientikiellon alaisia tavaroita Venäjälle. Laatokan rantamille olisi vielä asetettava lisävartiostoja valvomaan sieltäpäin Venäjälle tapahtuvaa kuljetusta.

Maitse tapahtuvan salaviennin ehkäisemiseksi olisi lähinnä kaikki tullivartijan toimet Karjalan kannaksella täytettävä ja lisäksi asetettava ylimääräisiä tullivartijoita niin että voidaan asettaa rajalle uusia väliaikaisia tullivartiostoja. Mahdollisesti olisi myös syytä asettaa väliaikainen vartija Lieksaan. Rajalla oleville tullivartijoille

olisi taattava sellainen palkka, että he tulevat taloudellisesti riippumattomiksi.

Lisäksi olisi Tullihallituksen käytettäväksi asetettava määräraha, josta hallitus heti voi myöntää tullivartijoille palkintoja tehtyjen takavarikoiden johdosta. Tällä tavoin saataisiin vartijat innokkaammin toimimaan.

Edelläesitetyn nojalla ehdottaa Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta kunnioittaen Kulutuskeskuksien elintarvelautakuntain edustajakouksen lausuttavaksi:

Kun elintarpeiden salainen maasta vienti suuresti heikontaa sitä arvonantoa, jota valtion toimenpiteiden tulee nauttia, ja on mitä jyrkimmin maan omien etujen vastaista, niin tulee hallituksen viipymättä ryhtyä tehokkaisiin toimenpiteisiin salaviennin estämiseksi sen kaikissa muodoissa.

Salakuljetuksen valvonta.

Omassa maassa tapahtuvan salakuljetuksen estämiseksi jätti Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta lokakuun 4 p:nä Senaatin kamaritoimituskunnan Elintarveosastolle seuraavan ehdotuksen:

Katsoen siihen, että elintarpeiden kuljetuksesta annettuja määräyksiä varsin yleisesti rikotaan, rohkenee Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta kiinnittää Senaatin Elintarveosaston huo-

miota välttämättömyyteen saada näiden määräysten noudattamisen valvonta tarkemmaksi.

Tässä tarkoituksessa olisi toimikunnan mielestä, mitä ensinnäkin *rautatieliikenteeseen* tulee, *määrättävä kaikki matka- ja käsipakaasit tarkastettaviksi lähtöasemalla*. Osoitukseksi toimitetusta tarkastuksesta olisi lähetykset varustettavat erikoisilla tarkastuslipuilla. Koska kuitenkin käsipakaasin tehokas tarkastus lähtöasemalla voi tarjota vaikeuksia, maaseutuasemilla kun tarpeellisten aitausten puutteessa voidaan junaan nousta miltä puolen tahansa, *olisi vielä asetettava itse juniin valvojia tarkastamaan varsinkin sellaisia käsipakaaseja, jotka eivät ole tarkastusmerkillä varustettuja*. Jotta edellä ehdotettu tarkastus tulisi mahdollisimman tunnollisesti toimeenpannuksi, olisi asianomaiset lähtöasemien päällystöt velvoitettava siitä huolehtimaan, vieläpä, mitä matkapakaasien tarkastukseen tulee, virkavastuun uhalla. Sitäpaitsi *olisi vielä perilletuloasemilla ajoittaisin tarkastettava kaikki matka- ja junissa toisinaan kaikki käsipakaasit*, jotta saataisiin selville, miten huolellisesti lähtöasemien rautatieviranomaiset tarkastusvelvollisuutensa täyttävät.

Jos matka- tai käsipakaasia tarkastettaessa löydetään kuljetuskiellon alaista tavaraa, olisi tällainen tavara heti takavarikoitava valtiolle ja olisi Senaatin tätä varten annettava tarkat ohjeet rautatieviranomaisille, miten takavarikon tapahduttua on meneteltävä helposti pilaantuvaan ja miten säilykuntoiseen tavaraan nähden sekä mihin toimenpiteisiin on ryhdyttävä, jotta tavara elintarvelain 15 §:n 3 momentin mukaan tuomittaisiin menetetyksi.

Koska salakuljetusta, paitsi rautateitse, harjoitetaan myöskin maanteitse ja vesitse, olisi Kuntainvälisen Elintarvetoimikunnan mielestä Senaatin annettava suurempien kulutuskeskustojen miliiseille toimeksi tarkastaa niihin maanteitse ja laivoilla saapuvat tavaralähettykset.

Tähän esitykseensä viitaten ehdottaa Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta Kulutuskeskusten elintarvelautakuntain edustajakokouksen lausuttavaksi:

1. Kun elintarpeiden salakuljetus omassa maassa arveluttavassa määrässä heikontaa sitä järjestelyä, jota valtio elintarveasiain alalla suorittaa yhteiskunnan säilyttämiseksi, tulee hallituksen pitää kunnianasianaan katsoa, ettei ainakaan valtion omia rautateitä käytetä tähän yksityisetä palveluun sala-
kuljetukseen.

2. Samalla on hallituksen huolehdittava myös siitä, ettei yksityistenkään omistamilla laivoilla ja hevosilla valtion järjestelyn vahingoksi harjoiteta elintarpeilla keinottelua edistävää salakuljetusta.

Rajahintain ylläpitäminen pakkomyynnillä.

Paitsi kuljetuskieltoja ja kaupan jättämistä yhden järjestön yksinoikeudeksi antaa voimassa oleva elintarvelaki sen yleisen keinon rajahintain ylläpitämiseen, että kuvernööri lain 3 §:n mukaan saattaa asianomaisen viranomaisen vaatimuksesta myyttää rajahinnan alaisen tavarain

tästä hinnasta tai vähentämällä siitä enintään 10 %:ia. Myyttämisen ehtona on, että tavaran haltijalla on sitä enemmän kuin mitä hän tarvitsee itseään tai niitä varten, jotka häneltä saavat elatuksen ja muonan, taikka mitä hänelle on tarpeen muun elinkeinon kuin kaupan harjoittamiseen. Sillä, joka harjoittaa elintarpeiden tuotantoa, on kuitenkin jätettävä myös se määrä, minkä hän tarvitsee tuotannon edelleen kehittämiseksi sekä tuotantoa varten tarpeellisen, vakinaisen ja tilapäisen, työväen elättämiseksi ja palkkaamiseksi.

Tällaista myyntiä toimeenpantaessa on asianomaisen viranomaisen (elintarvelautakunnan) vaadittava haltijaa myymään tavaran rajahinnasta, mutta jos hän siitä kieltäytyy, voi kuvernööri, jos sellaisen tavaran tarvetta ilmenee, ryhtyä haltijan laskuun ja kustannuksella myyttämään mitä tavarasta on yli edellämainitun tarpeen. Kuvernöörin päätös tavaran myymisestä pantakoon täytäntöön, vaikka siitä valitetaankin.

Tämän lain määräyksen soveltamiseen nähden huomautti Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta lokakuun 16 p:nä Senaatin Kamaritoimituskunnan Elintarveosastolle lähetetyssä kirjelmässä, että puheenalainen säädös sellaisenaan näyttää jotenkin tehottomalta, koska tavaran haltija, jos elintarvelautakunta esittää hänelle vaatimuksen tavaran myymisestä, on useimmissa tapauksissa tilaisuudessa salaa myymään tavaran, ennenkuin kuvernöörin päätös tavaran myytämisestä ehditään saada. Näinollen ehdotti Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta, että Senaatti elintarvelain 20 §:n nojalla antaisi ensi tilassa sellaisen täydentävän määräyksen, *että jos*

elintarvelautakunta edellämainitun 3 pykälän mukaisesti vaatii tavaraa myytäväksi, mutta haltija ei siihen suostu, joutuu tavara heti hukkaamiskiellon alaiseksi.

Jo tällaisenaan on kuitenkin puheenalainen elintarvelain säädös elintarvelautakuntain käytettävänä niiden pyrkiessä saattamaan yksityisten liikkeiden ja henkilöiden keinottelutarkoituksessa hankkimia elintarvevarastoja julkiseen kauppaan. Tämän johdosta näyttää olevan syytä kehoittaa elintarvelautakuntia, jos ne tietävät jollakin välittäjällä olevan rajahinnanalaista tavaraa melkoista enemmän kuin mitä hän tarvitsee perhettään tai palvelus- ja työväkeään varten, tai sitten muun elinkeinon kuin kaupan harjoittamiseen, viipymättä yllämainitun lainkohdan nojalla vaatimaan tällaista välittäjää myymään tavaransa rajahintoihin, ja, jos hän kieltäytyy sitä tekemästä, heti pyytämään läänin kuvernööriä tavarán myyttämään mieluummin rajahintaa 10 %:ia halvemmalla.

Edelläesitetyn nojalla pyytää Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta kunnioittaen ehdottaa Kulutuskeskusten elintarvelautakuntain edustajakokouksen lausuttavaksi:

1. Maamme elintarvelautakuntia kehoitetaan tarmokkaasti valvomaan elintarpeilla keinottelevia liikkeitä ja henkilöitä sekä rajahinnan alaisiin tavaroihin nähden

käyttämään hyväkseen elintarvelain 3 §:n tarjoamaa keinoa rajahinnasta tai sitä alemmastakin myyttää julkisesta kaupasta pidätettyjä elintarpeita.

2. Kokous kehoittaa hallitusta ensi tilassa antamaan sellaisen mainittua elintarvelain säädöstä täydentävän määräyksen, että tavara, joka elintarvelain 3 §:n mukaisesti on vaadittu myytäväksi, joutuu, ellei haltija suostu sitä myymään, heti hukkaamiskiellon alaiseksi.

Elintarverikosten rankaiseminen.

Elintarvesäädöksien noudattamista on suuresti heikontanut se seikka, että rikokset niitä vastaan vain harvoin ovat tulleet rangaistuiksi ja silloinkin varsin lievästi. Tämä on osaksi johtunut syyttäjäviranomaisten leväperäisyydestä, osaksi oikeudenkäyntimme hitaudesta ja osaksi tuomioistuinten kannasta tämänluontoisia rikoksia arvosteltaessa.

Syyttäjäviranomaisille on maan prokuraattori äsken antanut kehoituksen ripeämmin ja kovemmin käymään puheenalaisiin rikoksiin käsiksi. Sen lisäksi olisi ajateltavissa erityisten syyttäjain määräämistä, joiden puoleen elintarvelautakunnat saattaisivat kääntyä huomattaessaan elintarvesäädöksiä rikottavan.

Oikeudenkäyntimme hitaus erityisesti maaseudulla antaa ehkä aihetta siirtää tällaiset rikokset raastuvanoikeuksien käsiteltäviksi, kuten tullirikosten laita jo on.

Tuomioistuinten kantaan ei hallituksella tietenkään ole oikeutta vaikuttaa, mutta sen sijaan olisi harkittava hallinnollisten, kuvernöörien päätöksillä tuomittavien sakkorangaistusten käytäntöön ottamista. Elintarvesaadokset tarkoittavat yhteiskunnan suojaamista sodan aiheuttamissa poikkeuksellisissa oloissa ja niiden rikkominen on turmiolliseen vaikutukseensa samoin kuin inhimillisen ja kansallisen yhteistunteen puutteeseen nähden verrattavissa maata viholista vastaan puolustavan sotajoukon vahingoittamiseen. Viimemainitun luontoiset rikokset käsitellään kaikissa maissa sodan aikana tavallisuudesta poikkeavalla erikoisen nopealla ja päättävällä tavalla. Menemättä lähimainkaan niin pitkälle kuin sotalaitosta vastaan tehtyihin rikoksiin nähden on tunnustettu yleisen oikeustajunnan mukaiseksi, ei todellakaan olisi liianasta saada elintarpeilla keinottelevat henkilöt viivytyksettä tuomituiksi huomattaviin sakkoihin. Sitävastoin ei olisi paikallaan ilman säännöllisen tuomioistuimen tutkintoa tuomita ketään vapautensa menettäneeksi, vankeusrangastukseen. Säännön mukaisen oikeudenkäynnin hitaus ja varovaisuus elintarvealalla suojaa yhteiskuntaa vahingoittavaa keinottelua ja epärehellisyyttä kunniallisten kansalaisten kustannuksella, jotka rehellisyytensä palkaksi jäävät vähemmän ravinnon varaan.

Lähtemättä lopullisia ehdotuksia tekemään edelläkosketeltuihin asioihin nähden ehdottaa kuntainvälinen Elintarvetoimikunta Kulutuskeskusten Elintarvelautakuntain edustajakokouksen lausuttavaksi:

Kokous kehoittaa hallitusta ensi tilassa ryhtymään tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin elintarvesäädöksiä vastaan tehtyjen rikosten saattamiseksi rangaistuksen alaisiksi ja mikäli tämän aikaansaamiseksi tarpeellista on, valmistamaan eduskunnalle esityksen elintarvelain muuttamiseksi.

Elintarpeiden tuotannon edistäminen sekä yhteiskunnallisen järjestyksen ja lain kunnioituksen säilyttäminen.

Useita edelläesitettyjä kysymyksiä käsiteltäessä on jo kosketeltu elintarpeiden tuotannon edistämistä. Niissä maissa, joissa erilaatuisia elintarpeita riittävästi voidaan tuottaa tai maahan tuoda, ei elintarvekysymys kaipaakaan muuta valtion järjestelyä kuin tämän tuotannon ja tuonnin tukemista. Vasta silloin kuin joitakin elintarpeita tai kaikkia elintarpeita yhteensä on aikaansaataavissa vähemmän kuin kansa on totunut käyttämään, täytyy valtion ryhtyä niiden jakoa järjestämään. Mutta tietenkin on tämä jakokin sitä helpompaa kuta enemmän elintarpeita on ja lopulta riippuu mahdollisuus hankkia kansalle riittävä ravinto elintarpeiden kokonaismäärästä. Sikäli kuin maahan tuonti vaikeutuu tai käy mahdottomaksi, saa niin ollen oma elintarpeiden tuotanto ratkaisevan merkityksen ei ainoastaan kansan vastaiseen taloudelliseen riippumattomuuteen nähden, vaan jo hetken elämis- mahdollisuuksien turvaamiseksi. Kansan menestystä valvovan hallituksen tulee senvuoksi

alati kohdistaa mitä tarkin huomio elintarpeiden tuotannon edistämiseen.

Tätä tehtävää vaikeuttaa meidän maassamme suuresti se seikka, että me venäläisen sortohallituksen estäminä niin myöhään pääsimme valtion toimenpitein vaikuttamaan elintarvekysymyksemme ratkaisuun. Toimenpiteet tuotannon edistämiseksi kantavat näet hedelmiä vasta verrattain pitkän ajan kuluttua. Leipäviljan lisääminen kysyy siinäkin tapauksessa, että valmista maata on käytettävänä, ainakin muutamia kuu-kausia, mutta yleensä vuoden. Uutisviljelykseen tarvitaan vielä pitempi aika. Maitotuotanto on, jos väkirehuja voidaan maahan tuoda, kylläkin nopeasti lisättävissä, mutta mikäli tätä keinoa ei ole, tarvitaan vuosien työtä maan rehu-aineiden lisäämiseksi viljelyksiä laajentamalla ja karjakannan enentämiseksi nuorta karjaa kasvattamalla.

Vielä vaikeammaksi käy kysymys elintarpeiden tuotannon lisäämisestä sen vuoksi, että se usein joutuu ristiriitaan nykyhetken nälän tyydyttämistä vaativain toimenpiteiden kanssa. Nuoren karjan kasvattaminen vähentää ihmisravinnoksi käytettävän maidon määrää, kuten vuosi sitten saimme kokea. Kauran käyttäminen ihmisravinnoksi taas vähentää lehmien ruokintaa ja siten maidon tuotantoa; samoin vähentää se maanviljelyksen lantavaroja ja hevosten työvoimaa ja

siten maan vastaisia leipävaroja. Karjan säilyttäminen maitotuotannon ylläpitämiseksi vähentää ravinnoksi käytettävää lihamäärää j. n. e. Täten on niin onnettomasti asianlaita, että kuta vähemmän ravintoa on, sitä vaikeammaksi käy myöskin sen tuottaminen vastaisuutta varten. Toisin sanoen: useat toimenpiteet elintarpeiden saannin lisäämiseksi tällä hetkellä vähentää mahdollisuuksia saada niitä vast'edes ei ainoastaan siten, että kulutetaan olemassa olevia varastoja, vaan myös siten, että vähennetään elintarpeiden vastaista tuotantoakin. Kun lisäksi vielä on tietämätöntä, milloin taas voidaan muualta tuoda maahamme elintarpeita pulan lieventämiseksi, on sitä vaikeampi valita oikea keskitie hetken tai lähiajan ravinnon tarpeen välillä toiselta puolen ja tuotannon ylläpitämisen ja edistämisen välillä toiselta puolen. Ilmeistä on, että niukka ravinto nykyisin ja mahdollisuus elää vastedes, on parempi kuin runsaampi ravinto nyt ja yhä suurempi kurjuus tulevaisuudessa.

Mutta tämänkin periaatteen sovittamista vaikeuttaa se seikka, että historiallisiin syihin perustuvat, syvät yhteiskunnalliset ristiriidat ovat jakaneet kansamme toisilleen vihamielisiin luokkiin, että toisin sanoen suuressa määrin puuttuu sitä »hyvää tahtoa», joka on tarpeen, jotta kaikki alistuisivat niukkaan ravintoon. Elintarpeiden tuottajat pitävät viljelijän voimakkaalla vaistolla kiin-

ni oikeudestaan saada riittävässä määrin ravintonaan käyttää omalla kovalla työllään tuottamiansa elintarpeita ja kulutuskeskukset asukkaat, jotka tekevät muuta yhteiskunnalle hyödyllistä työtä, vetoovat yhteiskunnan velvollisuuteen hankkia heillekin riittävä ravinto. Toisella puolella uhkaa kieltäytyminen alistua valtion järjestelyihin, toisella puolella aseellinen kapina valtiota vastaan. Siten saattaa nykyhetken ravintomäärien vähentäminen elintarpeiden vastaisen tuotannon hyväksi johtaa valtion toimimahdollisuuksien ja yhteiskuntaelämän tuhoutumiseen. Itsessään kyllin vaikeata elintarvekysymystä vaikeuttaa, sekä pyrittäessä tuotantoa edistämään että huolehdittaessa järkipäisestä jaosta, lain ja laillisten määräysten ennen nauttiman kunnioituksen arveluttava väheneminen kansassamme.

Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta katsoo edelläesitetyn nojalla olevan syytä ehdottaa Kulutuskeskusten elintarvelautakuntain edustajakokouksen lausuttavaksi:

1. Elintarpeiden oikeudenmukaisen jaon ohella tulee valtion huolehtia niiden tuotannon mahdollisimman voimakkaasta edistämisestä suosimalla elintarpeiden tuottajain työtä ennen muuta yhteiskunnalle tätä nykyä vähemmän välttämätöntä työtä helpottamalla elintarpeiden

tuotannolle tarpeellisten raaka-aineiden ja työvälineiden saantia ja rahallisestikin tukemalla erityisesti uutisviljelystä.

2. Sekä elintarpeiden tuotannon edistämistä että niiden oikeudenmukaista jakoa tarkoittavien toimenpiteiden menestymisen edellytyksenä on, että yhteiskunnallinen järjestys maassamme säilyy ja lakia ynnä laillisia määräyksiä ehdottomasti noudatetaan.

Teollisuustuotteiden kaupan säännösteleminen.

Ne lukuisat tänä syksynä vallinneen tilanteen yhteydessä olevat elintarvekysymykset, joita Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta, pyrkiesään tukemaan valtion järjestelyä, on käsitellyt puolentoista kuukauden aikana, ovat estäneet sitä toistaiseksi kiinnittämästä huomiota teollisuustuotteiden alalla tarpeelliseen järjestelyyn. Epäilemättä olisi kuitenkin aihetta valtion ryhtyä järjestämään sellaisten teollisuustuotteiden kauppaa, joita valmistetaan kotimaista kulu- tusta varten. Elinkustannuksia kohottavat nykyisin suuresti vaatetustavarain ja kenkään nopeasti nousevat hinnat alentaen osaltaan rahamme arvoa. Tämä hintain kohoaminen ei ensi sijassa johtune teollisuuslaitosten kylläkin runsaista voitoista, vaan pikemmin raaka-aineiden hintain noususta sekä tukku- ynnä vähittäismyy- jäin ottamista suurista välityspalkkioista. Näyt- tää senvuoksi olevan mahdollista jo järjestämällä puheenalaisten tuotteiden kauppaa ainakin eh- käistä nousun jatkumista. Ja kun teollisuuslai- tosten etujen mukaista ei ole, että välikädet nos-

tavat niiden tuotteiden hintoja, voinee hallitus toivoa saavansa teollisuutemme johtomiesten kannatus hintain alentamista tarkoittavaan säännöstelyyn. Jos valtio sen lisäksi saattaa edistää raaka-aineiden saantia, voisi se tuotantokustannuksia alentamallakin vaikuttaa puheenalaisten, sanan laajassa merkityksessä elintarpeisiin luet-tavain tuotteiden hintaan.

Mitä mahdollisuuksia edelläkosketelluissa suhteissa eri tavarain alalla on menestyksellisiin toimenpiteisiin valtion puolelta, on kuitenkin selvitettävissä vain neuvotteluilla asianomaista alaa edustavain henkilöiden kanssa. Siihen on kuitenkin yksin hallituksella tilaisuus.

Toinen tärkeä teollisuusryhmä, jonka tuotanto on elintarvekysymyksen kanssa läheisessä yhteydessä, on maatalouden tarvikkeita ja työvälineitä valmistava teollisuus. On syystä maanviljelijäin taholta huomautettu, että rajoittaessaan monella tavalla heidän elinkeinonsa vapautta, ei valtio tähän asti ole ehkäissyt kuukausi kuukaudelta jatkuvaa heidän tarvikkeittensa hinnan nousua. Rauta, sementti, nahka, maanviljelyskoneet ja työaseet käyvät yhä kalliimmiksi enentäen elintarpeiden tuotantokustannuksia. On tosin luonnollista, että hallitus sinä lyhyenä, vain kahden kuukauden aikana, jolloin se saatuaan eduskunnalta lailliset valtuudet keskeytyksettä toimi elintarvekysymyksen järjestämiseksi, ei suora-

naisen nälänhädän välttämistä tarkoittavilta toimiltaan ehtinyt tähän kysymykseen puuttua ja elokuusta asti on, kuten tunnettu, elintarveasiain hoito ollut ensin väliaikaisella ja sen jälkeen ko-keilevalla kannalla. Mutta niinpian kuin hallitus taas saa elintarveasiain johdon vakiinnutetuksi ja tärkeimmät työt sortuneiden järjestelmän uudestaan rakentamiseksi suoritetuiksi, tulee odottaa, että hallitus tarmolla ryhtyy edistämään maataloudessa tarvittavain teollisuustuotteiden hankkimista nykyistä alemmilla hinnoilla.

Tälläkin alalla ovat valtion toimimahdollisuudet ensi sijassa selvitettävät neuvotteluilla asianomaisia aloja edustavain teollisuusmiesten sekä maataloustuottajain järjestöjen kanssa. Vain siten on luotavissa pohjaa tarkoituksenmukaiselle toiminnalle.

Joskohta Kuntainvälinen Elintarvetoimikunta tätä nykyä on tilaisuudessa vain viittaamaan edelläesitettyihin periaatteisiin pitää ne asianmukaisena, että Kulutuskeskusten elintarvelautakuntain edustajakokous lausuisi:

1. Ehkäistäkseen sitä elinkustannuksia kehittävää ja rahamme arvoa vastaavassa määrässä alentavaa hinnannousua, joka yhäti jatkuu kotimaista kulutusta varten valmistettujen teollisuustuotteiden alalla, tulee hallituk-

sen mahdollisuutta myöten ryhtyä säännöstelemään näidenkin tuotteiden kauppaa.

2. Edistääkseen elintarpeiden tuotantoa ja ehkäistäkseen niiden hintain nousua tulee hallituksen ryhtyä toimenpiteisiin hankkiakseen maanviljelijöille nykyistä halvempiin hintoihin maataloudessa tarvittavia teollisuustuotteita.

TYÖVÄENLIIKKEEN KIRJASTO

Sörnäisten rantatie 25 A
00500 HELSINKI

1290675687

Helsinki 1917. Yhteiskirjapaino Osakeyhtiö